

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4432

[Total No. of Pages : 5

[5359] - 701

M.Com. (Part - I) (External)

Management Accounting and Financial Analysis and Control
(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) Use of simple calculator is allowed.

Q1) What do you mean by Management Accounting? Explain how it differs from other forms of accounting. [20]

OR

The following are the summarized Balance Sheets of the OM Company Limited as on 31st March, 2017 and 31st March 2018

Balance Sheets as on 31st March, 2017 and 31st March 2018

Liabilities	31 - 3 - 17 Amount in Rs.	31 - 3 - 18 Amount in Rs.	Assets	31 - 3 - 17 Amount in Rs.	31 - 3 - 18 Amount in Rs.
Equity share Capital	10,00,000	10,00,000	Good will	40,000	30,000
Prf. Share Capital	5,00,000	3,00,000	Land and Building	6,00,000	5,40,000
General Reserve	2,20,000	2,70,000	Plant & Machinery	4,50,000	6,60,000
Profit and Loss A/c	1,00,000	1,60,000	Investment	2,70,000	1,20,000
S. Creditors	1,15,000	1,30,000	S. Debtors	3,50,000	4,00,000
Outstanding Expenses	20,000	10,000	Stock	2,00,000	2,10,000
Provision for Taxation	50,000	70,000	Cash & Bank	1,90,000	1,00,000
Proposed Dividend	1,00,000	1,20,000	Preliminary Exp.	5,000	-----
	21,05,000	20,60,000		21,05,000	20,60,000

P.T.O.

Other Information :-

- a) Investment of Rs. 1,50,000/- were sold during the year at 20% premium.
- b) A machine costing Rs. 60,000/- (having Written down value of Rs. 45,000/-) was sold during the year 2017 - 18 for Rs. 48,000/-
- c) Depreciate all fixed assets @ 10% p.a.
- d) During the year Company redeemed Prf. Shares of Rs. 2,00,000/- at premium of 25%.
- e) During the year Rs. 63,000/- were paid as tax.
- f) Company paid Interim Dividend of Rs. 50,000/-

Prepare a schedule of changes in working capital, Funds Flow Statement along with necessary workings. [20]

Q2) Using the following data relating to Krishna Limited, construct the Balance Sheet as on 31st March, 2018. [20]

Gross Profit Ratio	20% amounted to Rs. 6,00,000/-
Net Worth	Rs. 5,00,000/-
Credit Sales	80% of total sales
Total Asset Turnover Ratio	3 times
Inventory Turnover Ratio	8 times
Average Collection Period	18 days (360 days in a year)
Current Ratio	1.6
Debt Equity Ratio	40%
Reserve & Surplus to Capital	25%

OR

From the following information provided by Nisha Limited determine the amount of Working Capital needed for forthcoming year. [20]

Estimated Annual Sales 52,000 units @ Rs. 300/- per unit

The following percentages which various elements of cost bear to the selling price have been extracted from the Pro - forma Cost sheet.

Material – 40% Labour – 30% Overheads –10%

Following further particulars are available -

- a) Raw Materials are expected to remain in stock for an average period of Four Weeks before issued to production.
- b) Finished Goods are to stay in the warehouse for two months on the average before being sold & sent to customers.
- c) Each unit of production will be in process on an average for 2 Weeks (Stage of completion in respect of Labour and Overheads 50%)
- d) Credit allowed by suppliers of materials is two month.
- e) Debtors are allowed two months credit.
- f) Lag in payment of wages 2 Weeks & overheads are one month.
- g) Add 10% for contingencies.
- h) Sales & Productions follow a consistent pattern and a year consists of 52 Weeks.

Q3) X limited manufactures three products i.e. Fine, Superfine and Deluxe in respect of which the following information is available.

Particulars	Fine	Superfine	Deluxe
Cost of Material per unit @ Rs. 16 per kg.	Rs. 96/-	Rs. 16/-	Rs. 128/-
Direct Labour per Unit @ 12/- per hour	Rs. 24/-	Rs. 18/-	Rs. 12/-
Variable Overheads	Rs. 12/-	Rs. 16/-	Rs. 40/-
Selling Price per Unit	Rs. 240/-	Rs. 140/-	Rs. 200/-
Maximum possible units of sale	20,000	28,000	12,000

Fixed Overheads are budgeted at Rs. 18,00,000/-. State which product is better to be produced and why in the following cases -

- a) If total sales in unit is key factor.
- b) If total sales in value is key factor.
- c) If raw material is in short supply.
- d) If labour hours is the limiting factor.

The availability of labour hours is a constraint. Only 85,000 labour hours would be available. Find out the most profitable sales mix and profit from it. **[20]**

OR

Shweta Plastics Limited is considering to purchase a machine. Two alternative machines R and S are available having cost price of Rs. 50,00,000/- each. The following inflows are expected during the five years. Life of both machines is five years.

Cash inflows during five years

Year	Machine R amount in Rs.	Machine S amount in Rs.
1	4,00,000/-	12,00,000/-
2	12,00,000/-	16,00,000/-
3	20,00,000/-	24,00,000/-
4	24,00,000/-	18,00,000/-
5	26,00,000/-	10,00,000/-

The Present value of Re. 1 to be received at the end of each year @ 15% p.a. is given below

Year	1	2	3	4	5
Present Value of Re 1 @ 15% p.a.	0.870	0.756	0.658	0.572	0.497

Evaluate the two alternatives according to -

[20]

- a) The payback Method
- b) Average Rate on Average Investment Method
- c) Net Present value method
- d) Profitability Index method

Q4) What do you mean by Budget and Budgetary Control System? Explain in detail the steps involve in Budgetary Control System. State merits of budgetary control system. **[20]**

OR

The standard material cost to produce a 100 Kg. of Chemical S is as follows

150 Kg. of Material A at Rs. 40/- per Kg.

250 Kg of Material B at Rs. 30/- per Kg.

During the period 5,000 kg of Chemical S was produced from the use of

8,000 kg of Material A at Rs. 50/- per kg.

10,000 kg of Material B at Rs. 35/- per kg.

Calculate all Material Variances. [20]

Q5) Write Short Notes on (Any 2) [20]

- a) Scope of Management Accounting
- b) Responsibility Accounting
- c) Importance of Cost of Capital
- d) Flexible Budget.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4433

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 702
M.Com. (Part - I) External
(102A) STRATEGIC MANAGEMENT
(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define strategic management. Explain its characteristics and Approches to strategic Decision making. **[20]**

OR

Explain in details the concepts 'Core competancies' and 'SWOT Analysis.

Q2) What is strategic planning? Explain the various steps in strategic planning. **[20]**

OR

Define the term strategy implementation. Explain the various factors affecting choice of structure.

Q3) Explain the need and objectives of strategic financial decision. **[20]**

OR

What is human resource strategy? Explain the different functions followed in acquisition of human resources.

Q4) What is Production strategy? Explain need and formulation of production strategy. **[20]**

OR

What is marketing strategy? Explain the nature and significance of marketing strategy.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any four)

[20]

- a) Business process Reengineering
- b) Strategic Implications of social and Ethical Issues.
- c) External environment factors.
- d) Motivation for Human resources.
- e) Research and development (R & D) strategy.
- f) Logistic strategy.

Total No. of Questions : 5]

P4433

[5359] - 702
M.Com. (Part - I) External
(102A) STRATEGIC MANAGEMENT
(2015 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापनाची गुणवैशिष्ट्ये आणि व्यूहरचनात्मक निर्णय निर्धारणाचे दृष्टिकोण स्पष्ट करा. [20]

किंवा

'मुख्य क्षमता' व 'स्वॉट विश्लेषण' (SWOT Analysis) या संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'व्यूहरचनात्मक नियोजन' म्हणजे काय? व्यूहरचनात्मक नियोजनाचे विविध टप्पे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

'व्यूहरचना अंमलबजावणी' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. रचना निवडीवर परिणाम करणारे विविध घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) व्यूहरचनात्मक वित्तिय निर्णयाची गरज आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

'मानवी संसाधन व्यूहरचना' म्हणजे काय? मानवी संसाधन संपादन करताना कोणती कार्ये पार पाडावी लागतात ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'उत्पादन व्यूहरचना' म्हणजे काय? उत्पादन व्यूहरचनेची गरज आणि सूमीकरण स्पष्ट करा. [20]

किंवा

'विपणन व्यूहरचना' म्हणजे काय? विपणन व्यूहरचनेचे स्वरूप आणि महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) व्यवसायाभिमुख प्रक्रियेचे पुनः अभियांत्रिकीकरण
- ब) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापनातील सामाजिक आणि नैतिक मुद्दे
- क) बाह्य पर्यावर्णीय घटक
- ड) मनुष्यबळ संसाधनासाठी प्रेरणा
- इ) संशोधन आणि विकास व्यूहरचना
- फ) वाहतूक व्यूहरचना (Logistic Strategy)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4434

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 703

M.Com. (Part - I) (External)
(102B) INDUSTRIAL ECONOMICS
(2015 Pattern) (Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the scope and limitations of Industrial Economics. **[20]**

OR

State and explain sargent florences theory of Location of Industries.

Q2) Write measures adopted by the Indian Government to improve Industrial efficiency. **[20]**

OR

What is mean by industrial location? Explain the factors influencing location of industries.

Q3) What is industrial productivity? Write factors influencing industrial productivity. **[20]**

OR

Explain measurement of industrial profitability and define Industrial profitability.

Q4) Explain the role and problems of public sector Enterprises. **[20]**

OR

What is mean by Industrial Imbalance? What are the measures adopted by the Indian Government to reduce Industrial Imbalance.

P.T.O.

Q5) Write short notes on (Any Two)

[20]

- a) Significance of Industrial Economics.
- b) Measurement of Industrial Efficiency.
- c) Large Industries in India.
- d) Effects of Industrial Imbalance.

Total No. of Questions : 5]

P4434

[5359] - 703
M.Com. (Part - I) (External)
(102B) INDUSTRIAL ECONOMICS
(2015 Pattern) (Compulsory)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) औद्योगिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती आणि मर्यादा स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

औद्योगिक स्थाननिश्चितीचा सार्जेंट फ्लोरन्स यांचा सिध्दांत सांगा व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) औद्योगिक कार्यक्षमता वाढविण्यासाठी भारत सरकारने केलेल्या उपाययोजना लिहा. [20]

किंवा

औद्योगिक स्थाननिश्चिती म्हणजे काय? औद्योगिक स्थाननिश्चितीवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) औद्योगिक उत्पादकता म्हणजे काय? औद्योगिक उत्पादकतेवर प्रभाव टाकणारे घटक स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

औद्योगिक लाभप्रदतेची मापने स्पष्ट करा आणि औद्योगिक लाभप्रदतेची व्याख्या द्या.

प्रश्न 4) सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमाची भूमिका आणि समस्या स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

औद्योगिक असमतोल म्हणजे काय? औद्योगिक असमतोल कमी करण्यासाठी भारत सरकारने केलेल्या उपाययोजना कोणत्या.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) औद्योगिक अर्थशास्त्राचे महत्व
- ब) औद्योगिक कार्यक्षमतेची मापके
- क) भारतातील मोठे उद्योग
- ड) प्रादेशिक असमतोलाचे परिणाम

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P4435

[Total No. of Pages : 5

[5359] - 704
M.Com. (External)
ADVANCED ACCOUNTING AND INCOME TAX
(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of simple calculator is allow.*

Q1) Write Short Notes. (Any 3)

[15]

- a) GAAP
- b) Methods of Valuation of Goodwill
- c) Independent Branch
- d) Methods of Valuation Shares
- e) Important Steps in Leasing

Q2) The Balance Sheets of H Ltd. and S Ltd. on 31st March 2014 were as follows -

[20]

Liabilities	(H Ltd.) Rs.	(S.Ltd.) Rs.	Assets	(H.Ltd.) Rs.	(S.Ltd.) Rs
Share Capital;	10,00,000	5,00,000	Land &		
Equity shares of			Building at cost	3,10,000	1,60,000
Rs. 100 each			Machinery less 10%	2,70,000	1,35,000
General Reserve	1,00,000	50,000	Depreciation		
Profit & Loss A/c			3000 shares in S Ltd		
Balance on 1 - 4 - 2013	40,000	30,000	Stock	4,50,000	-----
Profit for 2013 - 14	2,00,000	80,000	Sundry Debtors		
Creditors	1,50,000	70,000	Bank Balance	2,20,000	1,50,000
				1,55,000	90,000
				85,000	1,95,000
	14,90,000	7,30,000		14,90,000	7,30,000

P.T.O.

H Ltd. acquired 3000 equity shares in S Ltd. on 1st October 2013. As on the date of acquisition, H Ltd. found that the value of Land and Building and Machinery of S Ltd. should be Rs. 1,50,000 and Rs. 1,92,500 respectively. Sundry creditors of H Ltd. include Rs. 15,000 due to S Ltd. for goods supplied since acquisition of shares. These goods are charged at 10% above cost by S Ltd. The stock of H Ltd. includes goods costing Rs. 5,500 purchased from S Ltd. Prepare Consolidated Balance Sheet.

OR

Q2) a) Chaya Ltd went into voluntary liquidation on 1st April 1992. The following balances are extracted from its books on that date : **[10]**

Particular	Rs.	Particular	Rs.
Capital 24,000 equity shares of Rs. 10 each	2,40,000	Machinery	90,000
Debentures (secured by floating charge)	1,50,000	Leasehold properties	1,20,000
Bank overdraft	54,000	Stock	3,000
Creditors	60,000	Debtors	1,50,000
		Investments	18,000
		Cash in Hand	3,000
		Profit & Loss Account	1,20,000
	5,04,000		5,04,000

The following assets are valued as under :

Machinery	1,80,000
Leasehold properties	2,18,000
Investments	12,000
Stock	6,000
Debtors	1,40,000

The bank overdraft is secured by deposit of title deeds of leasehold properties. There were preferential creditors Rs. 3,000 which were not included in creditors of Rs. 60,000

Prepare a statement of affairs.

- b) Following is the Balance sheet of Windsor Machines Ltd. as on 31st March 2014. [10]

Liabilities	Amount Rs.	Assets	Amount Rs.
10,000 equity shares of Rs. 10 each	1,00,000	Good will	50,000
1,000 12% Preference shares of Rs. 100 each	1,00,000	Buildings	1,50,000
General reserve	60,000	Plant	1,00,000
Profit & loss A/c	40,000	Investment	48,000
15% debentures	1,00,000	(10% stock/shares face value Rs. 50,000 Market value Rs. 52,000)	
Sundry Creditors	80,000	Stock	60,000
		Debtors	40,000
		Bank Balance	10,000
		Preliminary expenses	22,000
	4,80,000		4,80,000

Ascertain the intrinsic value of each equity share on the basis of information given below:

Assets are revalued as follows:

Building Rs. 3,20,000, Plant Rs. 1,80,000 , Stock Rs. 46,000, Debtors Rs. 36,000, Goodwill Rs. 1,00,000.

- Q3)** Delux Corporation of Bangalore supplies goods to its branch at Mysore at cost. Mysore Branch sells goods for cash and on credit and remits cash to the head office promptly. All branch expenses are paid by the head office by cheques. From the following particulars for the year ended 31st march 2010. Prepare Branch Trading and P&L Account in the books of Delux Corporation of Bangalore: [15]

Particular	Rs.	Rs.
Stock at Branch (1 st April 09)		12,000
Branch Debtors (1 st April 09)		16,000
Goods sent to Branch during the Year 09 - 10		90,000
Cash Sales at the Branch		44,000
Credit Sales at the Branch		1,14,000
Return from Customers		8,000
Collection from Debtors		84,000
Discount allowed		7,000
Bad Debts Written off		5,000
Cheques sent Head office for Expenses:		
Salaries	10,000	
Rent	5,000	
Petty Expenses	1,000	16,000
Stock at Branch (31 - 3 - 2010)		18,000

Q4) Write short notes (Any three) [15]

- a) Agricultural Income
- b) Residential Status
- c) Long term capital gain
- d) Permanent Accountant Number (PAN)

Q5) Mr Laxman is employed in DTD ltd, Mumbai. His emoluments are as under (for the financial year 2017-2018): [15]

Basic Salary Rs 50,000 p.m

Dearness allowance @ 80% of salary (however to the extent of 10 % salary is applicable for retirement benefits)

Commission on sale (fixed) Rs 15,000

He has been provided with rent free house, fair rent being Rs 3,500 p.m. and furniture was worth Rs 60,000

Company provide Gas, Electricity and water bill of the Rs 1,000 pm

The company has provided him a 1800 cc car for official purposes only

His contribution to URPF @ 15 of his salary and employer contributes equal amount Rs. 1,400 an interest @ 14% p.a. on PF was credited to his PF account

Profession tax paid Rs 2,500

Compute his taxable income from salary for the assessment year 2018-2019

Q6) a) Mr. Bharat has occupied two houses for his residential purposes. From the following particulars determine the income from house property for the assessment year 2018-2019 [10]

Particulars	House I	House II
	Rs.	Rs.
Municipal valuation	4,20,000	3,60,000
Fair rent	4,70,000	3,64,000
Standard rent	4,30,000	3,72,000
Municipal taxes paid	10%	10%
Fire Insurance	4,000	3,000
Interest on loan for construction	2,30,000	2,05,000

- b) Mr Shyam purchased a house property for Rs. 3,00,000 on 1- 5-1975. The following expenses are incurred by him for making addition and alteration to house property Cost of construction of 1st floor in 1979-80 Rs. 3,60,000
Cost of construction of 2nd floor in 1984-85 Rs. 4,40,000 Renovation of the property in 1997-98 Rs. 1,50,000
Fair market value of the property on 1-4-81 is Rs 7,20,000. The house property was sold in November 2017 for Rs. 1,26,50,000 by incurring expenditure of Rs. 1,50,000 on transfer. The cost of inflation index for 198 1-82, 1984-85 1997-98 and 2017 were 100, 125,331, 1125.
Compute the taxable capital gain for assessment year 2018-2019 [10]

OR

Mr. Sagar, Delhi who is handicapped (50% disabilities) has furnished the following details of his income for the year ending 31.03.2018. You are required to compute his total income for the assessment year 2018-2019[20]
Salary Rs 21,600 pm
D.A. Rs 2,000 pm
City compensatory allowance Rs 2,500 pm
Conveyance allowance spent to perform duty Rs 700 pm
He received HRA of Rs. 3,000 pm from the employer, but he paid a rent of Rs. 5,100 pm.
Personal medical bill of Rs 17,000 were reimbursed by the employer, his treatment has been in Private hospital not belonging to employer
His contribution to company PF is Rs 2,700 pm and employer contributes equal amount
The interest credited to the PF A/c. at 12% p.a. Rs. 8,400
Income from house property Rs 75,000
Income from Business Rs. 1,50,000
Interest on government securities (gross) Rs 3,000
Interest on Bank deposits received Rs 3,000
Donation paid to government for promotion of family planning Rs. 2,000
Life insurance premium paid Rs. 8,000
He paid tuition fee for his son Rs 40,000
He deposited Rs 25,000 in SBI as fixed deposit for 5 years
Profession tax paid Rs 2,500

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4436

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 705

M.Com. (Part - I) (Semester - I) (External)
COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES
Information System & E - Commerce Practices and
Intellectual Property Laws
(2015 Pattern) (Special - Paper - I) (Group - B)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define 'Information system'. Explain the basic components of a Information system. **[20]**

OR

Define 'E - commerce'. Explain the categories of E - commerce.

Q2) Define 'Intranet'. Explain in detail the advantages and disadvantages of Intranet. **[20]**

OR

Explain the supply chain management with reference to E - Commerce.

Q3) Explain the concept of Intellectual property rights explain the types of Intellectual property rights. **[20]**

OR

Explain the functions and powers of controller of patents.

Q4) Explain the procedure and effects of registration of trade marks. **[20]**

OR

Explain the functions and powers of national Biodiversity authority & state biodiversity board.

P.T.O.

Q5) Write short notes on (Any two)

[20]

- a) Limitation of E - Commerce
- b) Electronic Data Interchange (EDI)
- c) Infringement of patents
- d) Certification of trade marks.

Total No. of Questions : 5]

P4436

[5359] - 705

M.Com. (Part - I) (Semester - I) (External)
COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES
Information System & E - Commerce Practices and
Intellectual Property Laws
(2015 Pattern) (Special - Paper - I) (Group - B)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'माहिती प्रणाली' व्याख्या द्या. माहिती प्रणालीचे मूळ घटक स्पष्ट करा. [20]

किंवा

'इ-कॉमर्स' व्याख्या द्या. इ-कॉमर्सच्या श्रेणी (Categories) स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'इंटरनेट' व्याख्या द्या. इंटरनेटचे फायदे आणि तोटे सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

इ - कॉमर्सच्या संदर्भात पुरवठा साखळी व्यवस्थापन स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 'बौद्धिक संपदा हक्क' संकल्पना स्पष्ट करा बौद्धिक संपदा हक्काचे प्रकार स्पष्ट करा. [20]

किंवा

कंट्रोलर ऑफ पेटंट्सची कार्ये आणि अधिकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) व्यापार चिन्ह (Trade marks) रजिस्ट्रेशनची कार्यपद्धती आणि परिणाम स्पष्ट करा. [20]

किंवा

राष्ट्रीय जैवविविधता आॅथॉरिटीची आणि राज्य जैवविविधता बोर्डाची कार्ये आणि अधिकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) इ - कॉमर्सच्या मर्यादा
- ब) इलेक्ट्रॉनिक डेटा इंटरचेंज (EDI)
- क) पॅटचे उल्लंघन
- ड) व्यापार चिन्हाचे सर्टिफिकेशन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4437

[Total No. of Pages : 6

[5359] - 706

M.Com. (Part - I) (External)

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEM

Advanced Cost Accounting

(2015 Pattern) (Special Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of calculator is allowed.*

Q1) Discuss in detail the purchase procedure of materials.

[20]

OR

Define the term productivity. Explain the measurement of material, Labour, capital and machine productivity.

Q2) Write short notes on the following (Any four)

[20]

- a) Job Evaluation
- b) Features of operating costing
- c) Treatment of Research & Development costs.
- d) Business process Re - engineering
- e) Need for reconciliation of cost and Financial Accounts.
- f) Meaning & features of Batch costing.

P.T.O.

Q3) Superclass company Ltd. has three production departments X, Y & Z and two service departments A & B. The following estimated figures for a certain period have been made available

Particulars	(₹)
Rent and Rates	10,000
Lighting & Electricity	1200
Indirect wages	3,000
Power	3,000
Depreciation of Machinery	20,000
Sundries	20,000
Repairs of Machinery	10,000
Canteen Expenses	6,000
Municipal taxes	5,000

Following are further details which are also available :

Particulars	Total	X	Y	Z	A	B
Floor Area (sq.ft)	10,000	2,000	2,500	3,000	2,000	500
Light points (No.s)	120	20	30	40	20	10
Direct Wages (₹)	20,000	6,000	4,000	6,000	3,000	1,000
Horse power	300	120	60	100	20	-
Cost of Machinery	1,00,000	24,000	32,000	40,000	2,000	2,000
Working Hours		6172	4102	4107	-	-

The expenses of service departments A & B are to be allocated as follows :

Service Dept	X	Y	Z	A	B
A	20%	30%	40%	-	10%
B	40%	20%	30%	10%	-

You are required to prepare :-

[20]

- A statement showing primary distribution of overheads.
- A statement showing secondary distribution of overhaeds and
- Calculate overhead recovery rates per hour in respect of three production departments.

OR

- a) The Maharashtra construction company undertook a contract for ₹ 5,00,000 on 1st January 2016. The company furnishes the following details for the year ended 31st December 2016

Particulars	(₹)
Material consumed	1,65,000
Direct Wages	30,000
Direct Expenses	5,000
Material return to stores	5,000
Material stolen from site	10,000
Insurance claim admitted	6,000
Other works Expenses	20% of wages
Office expenses	21,000
Material in hand on 31 - 12 - 2016	15,000
Cash received being 90% of work certified	2,70,000
Cost of work uncertified	11,000

Plant sent to site cost ₹ 60,000 with a scrap value of ₹ 10,000 and a useful life of 5 years, the plant was in the contract for 146 days out of 365 days of the year.

Prepare contract showing there in the cost of material issued to site, value of work - in - progress and profit and loss to be transferred to the profit and loss account. **[10]**

- b) ABC Ltd, manufactures a chemical product which passes through three processes. The cost records of the processes shows the following particulars for the year ended 30th June, 2016.

Particulars	Process 'A'	Process 'B'	Process 'C'
Input of material - 20,000 units @ ₹ 28 per unit (₹)	56,000	-	-
Materials (₹)	48,620	1,08,259	103,345
Labour (₹)	32,865	84,553	17,180
Direct Expenses (₹)	2,515	10,588	16,275
Normal Loss of Input (%)	20%	15%	10%
Scrap value per unit (₹)	1	2	3
Actual Output (units)	18,000	16,000	15,000

From the above information prepare process Accounts and Abnormal Gain A/c **[10]**

- Q4) a)** What is an 'Incentive'? Explain the essential features of a good incentive scheme for workers. **[10]**

OR

What is 'Inter - locking Accounting system'? Explain the important ledgers maintained under inter - locking accounting system.

- b) Max co company Ltd. has three production departments A, B & C and two service departments S_1 and S_2 . The overhead expenses incurred by these departments are :-

Particulars	(₹)	(₹)
Production Departments		
A	4,00,000	
B	3,50,000	
C	2,50,000	
		10,00,000
Service Departments :		
S_1	1,17,000	
S_2	1,50,000	
		2,67,000

The overhead expenses of service departments are apportioned to production departments on the following manner :

Service Dept.	Production Depts			Service Depts.	
	A	B	C	S_1	S_2
S_1	20%	40%	30%	-	10%
S_2	40%	20%	20%	20%	-

Prepare a statement showing secondary distribution of overheads by simultaneous equation method. **[10]**

OR

From the following information, prepare a statement of reconciliation and ascertain the net profit as per Financial records -

Particulars	Cost Records (₹)	Financial Records (₹)
Opening Stock of :-		
Raw materials	27,342	27,458
Finished Products	21,000	20,642
Work - in - progress	19,488	19,379
Closing stock of :-		
Raw materials	29,457	29,326
Finished Products	24,000	22,860
Work - in - progress	21,296	21,382
Works overheads	18,000	15,000
Administrative overheads	6,000	7,000
Selling overheads	9,600	7,500
Miscellaneous Expenses	-	21,000
Transfer fees	-	200
Interest on Bank Deposits	-	1,500
Profit as per cost records	127,411	-

Q5) The following figures have been extracted from the financial accounts of Ekta plastics Ltd for the year ending on 31st March 2016

Particulars	Amounts (₹)
Direct Material consumed	50,000
Productive wages	30,000
Factory overheads	16,000
Administrative overheads	7,000
Selling & distribution overheads	9,600
Bad debts written off	800
Preliminary expenses written off	400
Legal charges	100
Dividend Received	1,000
Interest on bank deposits	200
Sales (12000 units)	1,20,000
Closing stock :	
Finished goods (400 units)	3,200
Work in - progress	2,400

The cost accounts for the period reveals that the direct materials consumed was ₹ 56,000. The factory overheads is recovered at 20% of prime cost. The administrative overheads are recovered at ₹ 0.60 per unit of production. Selling & distribution overheads are recovered at ₹ 0.80 per unit sold.

Prepare :

[20]

- a) Profit and Loss Account.
- b) Cost sheet
- c) Reconciliation statement.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4438

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 707

M.Com. (Part - I) (External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

109: Co - Operative Movement In India and Abroad

(2015 Pattern) (Special Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Answer should be precise and to the point.*

Q1) What is Co-operation? Explain the various phases of development of post independence co - operative movement in India. **[20]**

OR

State and explain major amendments in Maharashtra state Co-Operative Societies Act in 1961.

Q2) Explain the basic principles of Co-Operation. **[20]**

OR

Explain in detail the recommendations of All India Rural Credit Survey Committee (AIRCS) 1969.

Q3) Explain the structure and functions of co-operative credit society in Germany. **[20]**

OR

Explain in detail the working of National Co - Operative Development Corporation (N.C.D.C.)

Q4) Give a brief review of dairy Co - Operative in Denmark. **[20]**

OR

Explain in detail the ammendments in Maharashtra State Co - Operative Societies Act 1960 regarding management of and settelment of disputes in co-operatives.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Two)

[20]

- a) Causes of slow growth of co - operative movement before independence in India.
- b) Recommendations of Vaidyanathan Committee.
- c) Role of NABARD in refinance to co - operatives.
- d) Right of members of co - operative.

Total No. of Questions : 5]

P4438

[5359] - 707

M.Com. (Part - I) (External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

109: Co - Operative Movement In India and Abroad

(2015 Pattern) (Special Paper - I)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) उत्तरे नेमकी आणि मुद्देसूद असावीत.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) सहकार म्हणजे काय? भारतातील स्वातंत्र्योत्तर काळातील सहकारी चळवळीच्या विकासाचे विविध टप्पे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

महाराष्ट्र राज्य सहकारी संस्था कायद्यात 1961 मध्ये करण्यात आलेल्या प्रमुख दुरुस्त्या सांगा व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) सहकाराची मुलभूत तत्वे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

अखिल भारतीय ग्रामीण पतपुरवठा पहाणी समिती 1969 ने केलेल्या शिफारशी सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) जर्मनीतील सहकारी पत पुरवठा संस्थाची रचना व कार्य स्पष्ट करा. [20]

किंवा

राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळाची (एन.सी.डी.सी.) कामगिरी सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) डेन्मार्क मधील दुग्ध सहकारी संस्थाचा थोडक्यात आढावा घ्या. [20]

किंवा

महाराष्ट्र राज्य सहकारी संस्था कायदा 1960 च्या कलह निवारणा संबंधीच्या दुरुस्ती स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) स्वातंत्र्यपुर्व काळातील सहकारी चळवळीच्या संथ प्रगतीचे कारणे
- ब) वैद्यनाथन समितीच्या शिफारशी
- क) सहकारातील नाबार्डची पुनर्वित्त पुरवठ्यातील भूमिका
- ड) सहकारी सभासदांचे अधिकार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4439

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 708

M.Com. (Part - I) (External)

BUSINESS PRACTICES & ENVIRONMENT

Organised Trade Markets

(2015 Pattern) (Special - Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is organised trade? Explain the nature and scope of business in the modern context. **[20]**

OR

What do you mean by service sector? Explain its characteristics types of services and importance.

Q2) What do you mean by foreign direct Investment? Highlight its importance, objectives and role of FDI in retail trade. **[20]**

OR

Give meaning of the term co - operative marketing? Explain the objectives, need and structure of co-operative marketing.

Q3) Define the term business Environment. Explain the various types and aspects of Environment. **[20]**

OR

What is regional imbalance? Explain the causes of regional imbalance.

Q4) Define the term pollution. Explain the various problem and types of pollution. **[20]**

OR

What is Globalization? Explain its impact of globaliztion on business environment in 21st century.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Four)

[20]

- a) Selling policy of business
- b) E - commerce
- c) Mall administration
- d) Innovative marketing practices
- e) Importance of business environment.
- f) Inflation
- g) Go green movement
- h) Challenges of Globalization

Total No. of Questions : 5]

P4439

[5359] - 708

M.Com. (Part - I) (External)

BUSINESS PRACTICES & ENVIRONMENT

Organised Trade Markets

(2015 Pattern) (Special - Paper - I)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) संघटीत व्यापार म्हणजे काय? आधुनिक काळाच्या संदर्भात व्यवसायाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा. [20]

किंवा

सेवा क्षेत्र संकल्पनेचा अर्थ सांगा. त्याची वैशिष्ट्ये, प्रकार व महत्व सांगा.

प्रश्न 2) परकीय थेट गुंतवणूक म्हणजे काय? त्याचे महत्व, उद्दिष्टे आणि किरकोळ व्यापारातील परकीय थेट गुंतवणूकीची भूमिका स्पष्ट करा. [20]

किंवा

सहकारी विपणन संकल्पनेचा अर्थ सांगा? त्याची उद्दिष्टे, गरज व रचना स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) व्यावसायिक पर्यावरण या संज्ञेची व्याख्या लिहा. पर्यावरणाच्या विविध बाजू व प्रकार सांगा. [20]

किंवा

प्रादेशिक असमतोल म्हणजे काय? प्रादेशिक असमतोलनाची कारणे सांगा.

प्रश्न 4) प्रदूषण संज्ञेची व्याख्या लिहा. प्रदूषणाचे विविध प्रकार व समस्यांचे वर्णन करा. [20]

किंवा

जागतिकीकरण म्हणजे काय? 21 व्या शतकात जागतिकीकरणाचे व्यावसायिक पर्यावरणावर झालेले परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[20]

- अ) व्यवसायाचे विक्री धोरण
- ब) ई - कॉमर्स
- क) मॉल प्रशासन
- ड) नावीन्यपूर्ण विपणन प्रथा
- इ) व्यावसायिक पर्यावरणाचे महत्व
- फ) चलनवाढ
- य) हरित चळवळीकडे चला
- र) जागतिकीकरणाचे आव्हाने

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P4440

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 709

M.Com. (Part - I) (External)

BUSINESS ADMINISTRATION

Production, Operation and Financial Management

(2015 Pattern) (Special Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Important : Section I & Section II should be written in the same answer book.*

SECTION - I

Production and Operation Management

Q1) What is 'Production and Operation Management'? Explain the functions and recent trends in Production Management. **[15]**

OR

What is 'Product Development'? Explain the tools and techniques of Product Development.

Q2) Define the term 'Production Planning' and 'Production Control'. Describe the problems in Production Planning and Control. **[15]**

OR

What is 'Quality Management'? Explain the various measurements of Quality standards.

Q3) Write short notes (Any Two): **[20]**

- a) Plant Layout
- b) Product Design
- c) ERP - Integrated System
- d) Quality Circles & TQM

P.T.O.

SECTION - II

Financial Management

Q4) What is 'Financial Management'? Explain in detail the functions of Financial Management. **[15]**

OR

Write a detail note on Capital Expenditure Decisions and Capital Investment Decisions.

Q5) What is 'Financial Statements'? Explain the importance of Balance sheet and the elements involved in it. **[15]**

OR

Explain the sources of working capital and factors affecting working capital requirement.

Q6) Write short notes (Any Two) : **[20]**

- a) Role of Finance Manager
- b) Capital Budgeting
- c) Financial Analysis
- d) Receivable Management

Total No. of Questions : 6]

P4440

[5359] - 709

M.Com. (Part - I) (External)
BUSINESS ADMINISTRATION
Production, Operation and Financial Management
(2015 Pattern) (Special Paper - I)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) विभाग -I व विभाग - II ची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

विभाग - I

उत्पादन आणि प्रक्रिया व्यवस्थापन

प्रश्न 1) 'उत्पादन आणि प्रक्रिया व्यवस्थापन' म्हणजे काय? उत्पादन व्यवस्थापनाची कार्ये आणि त्यातील आधुनिक प्रवाह स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'वस्तु विकास' म्हणजे काय? वस्तु विकासाची साधने व तंत्रे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'उत्पादन नियोजन' आणि 'उत्पादन नियंत्रण' या संकल्पनांच्या व्याख्या द्या. उत्पादन नियोजन आणि नियंत्रणाच्या समस्या विषद करा. [15]

किंवा

'गुणवत्ता व्यवस्थापन' म्हणजे काय? गुणवत्ता मोजमापाची विविध मानके सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा.(कोणत्याही दोन) [20]

- अ) यंत्रकुल रचना
ब) उत्पादन आराखडा
क) व्यवसाय संसाधन नियोजन प्रणाली
ड) गुणवत्ता वर्तुळे आणि संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन

विभाग - II
वित्तिय व्यवस्थापन

प्रश्न 4) 'वित्तिय व्यवस्थापन' म्हणजे काय? वित्तिय व्यवस्थापनाची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'भांडवल खर्च निर्णय' आणि 'भांडवल गुंतवणूक निर्णय' या संकल्पनेवर सविस्तर टिप लिहा.

प्रश्न 5) 'वित्तिय विवरणपत्रे' म्हणजे काय? ताळेबंदाचे महत्व सांगून त्यातील समाविष्ट घटक स्पष्ट करा. [15]

किंवा

खेळत्या भांडवलाचे स्रोत स्पष्ट करा आणि खेळत्या भांडवलाच्या गरजेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 6) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) वित्तिय व्यवस्थापकाची भूमिका
- ब) भांडवली अंदाजपत्रक
- क) वित्तिय विश्लेषण
- ड) प्राप्यता व्यवस्थापन (Receivable management)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4441

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 710

M.Com. (Part - I) (External)

ADVANCED BANKING AND FINANCE

Law and Practices of Banking (Group - G)

(2015 Pattern) (Special Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the role of Banking Ombudsman in customer service. **[20]**

OR

Explain the following provisions of Reserve Bank of India Act, 1934.

- a) Incorporation and Management.
- b) Collection and furnishing of credit information.

Q2) Discuss the following provisions of Banking Regulation Act, 1949. **[20]**

- a) Powers of RBI (Section 21, 35 and 36 to 36 AD)
- b) Applicability of the Act to co - operative banks (Sec.56)

OR

Explain the provisions related to Noting and protest under negotiable Instrument Act, 1881.

Q3) Explain the obligations of banking companies, financial institutions and financial intermediaries under prevention of money laundering Act, 2002. **[20]**

OR

Explain Central Registry and offences and penalties under securitization Act,2002

P.T.O.

Q4) Discuss the various techniques of managing risks in banking business while managing assets and liability. **[20]**

OR

Explain the role and impact of technology on banks while protecting the confidentiality and secrecy of data.

Q5) Write short notes on (Any Two) **[20]**

- a) Dishonour of negotiable Instrument.
- b) Termination of banker and customer relationship
- c) Mergers and Acquisitions
- d) Penalties under RBI Act, 1934

Total No. of Questions : 5]

P4441

[5359] - 710

M.Com. (Part - I) (External)

प्रगत बँक व्यवसाय आणि वित्तपुरवठा
बँकींग कायदे आणि व्यवहार (Group - G)
(2015 Pattern) (Special Paper - I)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) ग्राहक सेवा संदर्भातील बँकींग लोकपालाची भूमिका स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

भारतीय रिझर्व बँक कायदा, 1934 मधील खालील तरतुदी स्पष्ट करा.

- अ) रिझर्व बँकेची स्थापना आणि व्यवस्थापन
ब) माहितीचे संकलन आणि प्रसूती

प्रश्न 2) बँकींग नियमन कायदा, 1949 मधील खालील तरतुदींची चर्चा करा.

[20]

- अ) रिझर्व बँकेचे अधिकार (कलम 21, 35 आणि 36 ते 36 ए.डी)
ब) बँकींग नियमन कायदा, 1949 ची सहकारी बँका संदर्भातील प्रयोज्यता

किंवा

परक्राम्य संलेख कायदा, 1881 मधील नोंद आणि निषेधा संबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) मनी लाँडरींग कायदा, 2002 अंतर्गत बँकींग कंपनी, वित्तीय संस्था आणि वित्तीय मध्यस्थांचे दायित्व स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

सेक्युरिटीयझेशन कायदा, 2002 अंतर्गत मध्यवर्ती नोंदनी कार्यालय, गुन्हा आणि दंड स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) मालमत्ता आणि दायित्वांचे व्यवस्थापण करताना निर्माण होणाऱ्या धोक्यांचे व्यवस्थापण करण्यासाठी बँकांकडून योजण्यात येणारी विविध तंत्रे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

माहितीची गुप्तता आणि गोपनीयतेचे रक्षण करण्यामधील बँक तंत्रज्ञानाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) परक्राम्य संलेखाचा अनादर
- ब) बँक आणि ग्राहक संबंधाचा शेवट
- क) विलीनीकरण आणि संपादन
- ड) रिझर्व बँक कायदा, 1934 अंतर्गत दंड

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4442

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 711
M.Com. (Part - I) (External)
MARKETING MANAGEMENT
Advanced Marketing
(2015 Pattern) (Special Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is marketing Environment? Explain the Internal and External Marketing Environmental factors. **[20]**

OR

What is pricing? Explain the need and objectives of pricing.

Q2) Define Advertising? Explain the role of advertising in detail. **[20]**

OR

What is personal selling? Explain the importance and process of personal selling.

Q3) a) Explain the process of New product development. **[10]**

b) Explain the tools of public relations. **[10]**

OR

a) Explain the process of market segmentation.

b) Explain the elements of consumer learning.

Q4) What is consumer perception? Explain the elements and importance of consumer perception. **[20]**

OR

What is Attitude? Explain the functions and structure models of Attitude.

P.T.O.

Q5) Write short notes on (Any two)

[20]

- a) Importance of marketing
- b) Brand Creation
- c) Modern Marketing mix
- d) Theory of motivation

Total No. of Questions : 5]

P4442

[5359] - 711
M.Com. (Part - I) (External)
MARKETING MANAGEMENT
Advanced Marketing
(2015 Pattern) (Special Paper - I)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) विपणन पर्यावरण म्हणजे काय? विपणन पर्यावरणाचे अंतर्गत व बहिर्गत घटक स्पष्ट करा. [20]

किंवा

‘किंमत निश्चिती’ म्हणजे काय? किंमत निश्चितीची गरज व उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) ‘जाहिरातीची’ व्याख्या द्या. जाहिरातीची भूमिका सविस्तर विषद करा. [20]

किंवा

‘वैयक्तीक विक्री’ म्हणजे काय? वैयक्तीक विक्रीचे महत्व आणि प्रक्रिया विषद करा.

प्रश्न 3) अ) नवीन वस्तू विकास प्रक्रिया विषद करा. [10]

ब) जनसंपर्काची साधने स्पष्ट करा. [10]

किंवा

अ) बाजारपेठ विभागीकरणाची प्रक्रिया विषद करा.

ब) ग्राहक अध्ययनाचे घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) ग्राहक अकलन/समज म्हणजे काय? ग्राहक अकलनाचे घटक व महत्व स्पष्ट करा. [20]

किंवा

‘अभिवृत्ती’ म्हणजे काय? अभिवृत्तीचे कार्य व संरचना मॉडेल विषद करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) विपणनाचे महत्व
- ब) व्यापारी चिन्ह निर्मिती
- क) अधुनिक विपणन मिश्र
- ड) अभिप्रेरणाचे सिध्दांत

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4443

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 713

M.Com. (Part - I) (External)

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

E - Security and Cyber Laws and Laws Regulations to

Copyrights and Design

(2015 Pattern) (Special Paper - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain E - Commerce security issues and risk involved in E-commerce.[20]

OR

Explain penalties for cyber wrongs and adjudication (Sc 43 to 47).

Q2) Explain computer viruses and security policy. [20]

OR

Explain meaning and scope of cyber laws. What are the legal aspects of E - contracts.

Q3) Explain copyright. What are the objectives and characteristics of copyright.[20]

OR

State provisions Regarding offences and penalties as per law relating to protection of plant varieties and farmers rights Act, 2001.

Q4) State the provisions of Design Act. 2000. with reference of Piracy of registered Design and its remedies. [20]

OR

What is 'Geographical Indications'? State the legal provisions for registration of geographical Indications when their registration is prohibited?

P.T.O.

Q5) Write short notes on (Any four)

[20]

- a) Internet vulnerability
- b) Hackers and crackers
- c) Digital signature
- d) Ownership of copyright.
- e) Reserve Bank of India Act 1934.
Ss 91 to 94, of IT A, 2000.
- f) Industrial design.
- g) Certificate of validity.
- h) Surrender and revocation of certificate under protection of plant varieties and farmers rights Act 2001.

Total No. of Questions : 5]

P4443

[5359] - 713

M.Com. (Part - I) (External)

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

E - Security and Cyber Laws and Laws Regulations to
Copyrights and Design

(2015 Pattern) (Special Paper - II)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) ई कॉमर्स सिव्युरिटीच्या प्रमुख समस्या आणि धोके स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

सायबर गुन्ह्यांचे दंड व निर्णय (Ss 43 to 47) स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) “संगणक व्हायरस आणि सुरक्षा प्रणाली (धोरण) स्पष्ट करा”

[20]

किंवा

सायबर कायद्याचा अर्थ व व्याप्ती स्पष्ट करा. ई - कॉन्ट्रॅक्टच्या कायदेशिर बाबी कोणत्या ?

प्रश्न 3) मद्रणाधिकार स्पष्ट करा. मुद्रणाधिकाराची उद्दिष्ट्ये आणि वैशिष्ट्ये कोणती ?

[20]

किंवा

टोपे नमुने संरक्षण आणि शेतकऱ्यांचे हक्क संरक्षण कायदा 2001 अंतर्गत अपराधांचे स्वरूप व शिक्षा यांच्या कायदेशिर तरतूदी स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) नोंदणी केलेल्या आराखड्याच्या उल्लंघना संदर्भात आराखडा कायदा, 2000 अंतर्गत कायदेशिर बाबी आणि त्यावरील उपाय यावर चर्चा करा.

[20]

किंवा

भौगोलिक चिन्ह म्हणजे काय ? भौगोलिक चिन्हांच्या नोंदणी संदर्भातील कायदेशिर तरतूदी स्पष्ट करा नोंदणीवर केव्हा प्रतिबंध घालता येतो ?

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[20]

- अ) इंटरनेट मर्मभेदी (Vulnerability)
- ब) हॅक्स आणि क्रॅकर्स
- क) डिजिटल स्वाक्षरी
- ड) मुद्रणाधिकाराची मालकी
- इ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया कायदा 1934
(Sc 91 to 94) (माहिती तंत्रज्ञात कायदा 2000)
- फ) औद्योगिक आराखडा
- ग) वैधता प्रमाणपत्र
- ह) टोपे नमुने संरक्षण आणि शेतकऱ्यांचे हक्क संरक्षण कायदा 2001 अंतर्गत प्रमाणपत्र
समर्पण आणि रद्द करणे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4444

[Total No. of Pages : 3

[5359] - 714

M.Com. (Part - I) (External)

Group C : Advanced Cost Accounting and Cost Systems

(Special Paper - II)

Cost Control and Cost System

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of calculator is allowed.*

Q1) What do you mean by Budgetary Control? Explain the steps in budgetary control. **[20]**

OR

What do you mean by Responsibility Accounting? Explain various Responsibility Centers with it's importance.

Q2) The sales for two years were Rs. 1,50,000/- and Rs. 1,70,000/- and profit were for Respective years were Rs. 20,000/- and 25,000/- **[20]**

Calculate :

- a) p/v Ratio
- b) Variable cost for two periods
- c) Margin of safety for two periods
- d) Sales required to be earn profit of Rs. 40,000,
- e) The profit when sale would be Rs. 2,50,000/-

P.T.O.

- Q3)** a) Explain the steps involved in installing a costing system in an engineering Co. [10]
 b) What are the essentials of effective costing system? [10]

OR

- a) Explain the steps involved in application Activity Based Costing?
 b) What do you mean by inter - firm comparison and explain need for it's application.

Q4) From the following details calculate [20]

- a) Material cost variance
 b) Material price variance
 c) Material usage variance
 d) Material mix variance

Description of the Mix	Budgeted figures	Actual figures.
Material A	800 kg @ Rs. 10.00	750 kg @ Rs. 11.00
Material B	300 kg @ Rs. 21.00	330 kg @ Rs. 23.00
Material C	200 kg @ Rs. 33.00	240 kg @ Rs. 34.00

OR

Following details are calculated at 50% capacity of the production of 5000 units. You have to prepare flexible budget at 60%, 70% and 80% capacity assuming that at 80% capacity material cost will be less by 5% and variable selling cost will be increase by 10%

Description of cost	Total cost per No.	Fixed cost
Material	Rs. 50	
Labour	Rs. 30	
Variable overheads	Rs. 20	
Fixed overheads	Rs. 10	Rs. 50000
Selling expenses	Rs. 8	25% fixed.
Administrative exp.	Rs. 10	Fixed Rs. 50000

Q5) Write short notes (any 2)

[10 × 2]

- a) Zero based budget
- b) Key factor
- c) Requisites of uniform costing
- d) Cost reduction programme.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4445

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 715

M.Com. (Part - I) (External)

CO-OPERATION & RURAL DEVELOPMENT

Organisation and Management of Co- Operative Business

(2015 Pattern) (Special Paper - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is professionalisation of Co-operative Management? Explain the problems in making professionalisation of co-operative management. [20]

OR

"Professionalisation of co-operative management is an important way of strengthening co-operative movement in India "Explain your views.

Q2) Explain the federal structure of credit co-operatives in India. What are its merits and demerits? [20]

OR

Discuss the advantage and disadvantages of co-operative audit and taxation in controlling co - operatives.

Q3) Evaluate the role of vankuntbhai Mehata National co-operative institute in co-operative training. [20]

OR

Discuss the role of district co-operative union in co-operative education and training.

Q4) Explain the rights and duties of District Registrar of co-operative societies.[20]

OR

Explain the state level organisational set - up of co-operative department in Maharashtra. What are its broad features.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any four)

[20]

- a) Principles of co-operative management.
- b) Importances of communication in co-operative organisation.
- c) Objectives of national council for co-operative training.
- d) Organisational set - up of co-operative department at district level.

Total No. of Questions : 5]

P4445

[5359] - 715

M.Com. (Part - I) (External)

CO-OPERATION & RURAL DEVELOPMENT

Organisation and Management of Co- Operative Business

(2015 Pattern) (Special Paper - II)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) सहकारी व्यवस्थापनाचे व्यावसायिकीकरण म्हणजे काय ? सहकारी व्यवस्थापनाचे व्यवसायिकरण करण्यामधील समस्या स्पष्ट करा. [20]

किंवा

“सहकारी व्यवस्थापनाचे व्यावसायिकरण करणे हे भारतातील सहकारी चळवळ बळकट करण्याचा एक महत्वाचा मार्ग आहे”. आपला दृष्टीकोण स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) भारतातील सहकारी पतसंस्थांची संघीय रचना स्पष्ट करा तिचे गुणदोष कोणते आहेत ? [20]

किंवा

सहकारी संस्थांच्या नियंत्रणातील सहकारी अंकेक्षण आणि कर आकारणीच्या फायदे तोट्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) वैकुंठभाई मेहता राष्ट्रीय सहकारी संस्थेचे सहकार प्रशिक्षणातील भूमिकेचे मुल्यमापन करा. [20]

किंवा

जिल्हा सहकारी संघाची सहकार शिक्षण व प्रशिक्षणातील भूमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न 4) जिल्हा सहकारी संस्था निबंधकाचे अधिकार आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा. [20]

किंवा

महाराष्ट्रातील राज्य स्तरावरील सहकार खात्याची संघटन व्यवस्था स्पष्ट करा. तिची ठळक वैशिष्ट्ये कोणती आहेत.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) सहकार व्यवस्थापनाची तत्वे
- ब) सहकारी संघटनेतील संज्ञापणाचे महत्व
- क) राष्ट्रीय सहकारी प्रशिक्षण मंडळाची उद्दिष्टे
- ड) जिल्हा स्तरावरील सहकार खात्याची संघटन व्यवस्था

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4446

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 716

M.Com. (Part - I) (External)
MODERN BUSINESS PRACTICES
Business Practices and Environment
(2015 Pattern) (Special) (Paper - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the organization structure, importance and objectives of federation of Indian chamber of commerce, Industries & Agriculture (FICCI) [20]

OR

Describe the objectives, functions and organization of public enterprises in India.

Q2) What is 'Agricultural By product'? Explain in detail the nature and disposal of Agricultural By product. [20]

OR

Explain the following schemes of support for women Entrepreneur in Maharashtra.

- a) Swarna Jayanti Gram Swarozgar Yojana (SJGSRY)
- b) Ramai mahila shak shamikaran

Q3) Explain the growth of industries in cooperative sector in India? [20]

OR

Write a detail note on Indian money market.

Q4) What is 'Environmental Analysis'? Explain in detail the importance and factors of competitions analysis. [20]

OR

Explain in detail the entrepreneurial career of reliance group of Industries.

P.T.O.

Q5) Write short notes on (Any Two)

[20]

- a) Maharashtra chamber of Commerce.
- b) Public utilities.
- c) Characteristics of Agricultural Business.
- d) Security Market

Total No. of Questions : 5]

P4446

[5359] - 716
M.Com. (Part - I) (External)
MODERN BUSINESS PRACTICES
Business Practices and Environment
(2015 Pattern) (Special) (Paper - II)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) भारतातील वाणिज्य व उद्योगमंडळाची संघटनात्मक रचना, महत्त्व आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भारतातील सार्वजनिक उद्योगाची उद्दिष्टे, कार्ये आणि संघटन स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'कृषी उप-उत्पादने' म्हणजे काय? कृषी उप-उत्पादनाचे स्वरूप आणि विल्हेवाट विषयी माहिती सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

महाराष्ट्रातील महिला उद्योजकांना सहाय्य करणाऱ्या खालील योजना स्पष्ट करा.

- अ) स्वर्ण जयंती ग्राम स्वरोजगार योजना
ब) रमाई महिला सक्षमीकरण

प्रश्न 3) भारतातील सहकार क्षेत्रातील औद्योगिक वाढ स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भारतीय नाणे बाजारावर सविस्तर टिप लिहा.

प्रश्न 4) 'पर्यावरण विश्लेषण' म्हणजे काय? स्पर्धेच्या विश्लेषणाचे महत्त्व व घटक सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

रिलायन्स उद्योग समूहाची कारकिर्द सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) महाराष्ट्र वाणिज्य मंडल
- ब) सार्वजनिक सेवा
- क) भारतीय कृषी व्यवसायाची गुणवैशिष्ट्ये
- ड) प्रतिभूती बाजार

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P4447

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 717

M.Com. (Part - I) (External)

**BUSINESS ETHICS AND PROFESSIONAL VALUES &
KNOWLEDGE MANAGEMENT**

(2015 Pattern) (Special Paper - II) (Group F)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Important: Section - I and Section - II should be written in the same Answer book.*

Section - I Business Ethics and Professional Values

Q1) Define the term 'Business Ethics' Explain in detail the principles & importance of Business Ethics. **[15]**

OR

Explain in detail the Ethical and Unethical Practices in copy Rights & Patents.

Q2) What is 'Corporate social Responsibility'? Explain the principles and types of corporate social Responsibility. **[15]**

OR

Explain Gandhian approach in Management and Trusteeship as well as the principles of satya and Ahimsa.

Q3) Write short notes (Any two) **[20]**

- a) Importance at change management.
- b) Corporate Citizenship
- c) Gender Discrimination.
- d) Approaches of change management.

P.T.O.

Section - II Elements of Knowledge Management

Q4) What is 'knowledge management'? Explain the importance and development of knowledge management. **[15]**

OR

Define the term 'Learning'. Explain the elements and framework of Organisational learning.

Q5) Describe in detail the various knowledge management tools. **[15]**

OR

Explain the concepts organisational culture and organisational climate state the types of organisational culture.

Q6) Write short notes (Any Two) **[20]**

- a) Difference between data, information, knowledge & wisdom.
- b) Organisational routines.
- c) Storing a presenting knowledge
- d) Measuring of organisational culture.

Total No. of Questions : 6]

P4447

[5359] - 717

M.Com. (Part - I) (External)

**BUSINESS ETHICS AND PROFESSIONAL VALUES &
KNOWLEDGE MANAGEMENT**

(2015 Pattern) (Special Paper - II) (Group F)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) विभाग - I व विभाग - II ची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

विभाग - I व्यवसाय नीती आणि व्यावसायिक मूल्ये

प्रश्न 1) 'व्यावसायिक नितिशास्त्र' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. व्यावसायिक नितिशास्त्राची तत्वे व महत्व सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'कॉपीराईट आणि पेटेंट' च्या संदर्भात नैतिक आणि अनैतिक व्यवहार किंवा पध्दती स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी' म्हणजे काय? कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीची तत्वे व प्रकार स्पष्ट करा. [15]

किंवा

व्यवस्थापन आणि विश्वस्ततेबाबतचा गांधीचा दृष्टीकोण स्पष्ट करा. तसेच सत्य आणि अहिंसा ही तत्वे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) बदल व्यवस्थापनाचे महत्व
ब) कॉर्पोरेट नागरिकत्व
क) लिंगभेद विषयक भारतीय नितिषयक पध्दती
ड) बदल व्यवस्थापनाचे दृष्टीकोन

विभाग - II ज्ञान व्यवस्थापनाची मूलतत्वे

प्रश्न 4) 'ज्ञान व्यवस्थापन' म्हणजे काय? ज्ञान व्यवस्थापनाचे महत्व व विकास स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'अध्ययन' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. संघटनात्मक अध्ययनाचे घटक आणि रचना किंवा आराखडा स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) ज्ञान व्यवस्थापनाची विविध साधने सविस्तर विषद करा. [15]

किंवा

संघटनात्मक संस्कृती व संघटनात्मक वातावरण या संकल्पना स्पष्ट करा. संघटनात्मक संस्कृतीचे प्रकार सांगा.

प्रश्न 6) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) [20]

- अ) विधान, माहिती, ज्ञान आणि शहाणपन यातील फरक
- ब) संघटनात्मक नियमितता
- क) साठवणुकीची आणि सादरीकरणाची ज्ञान साधने
- ड) संघटनात्मक संस्कृतीचे मुल्यमापन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4448

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 718
M.Com. (Part - I) (External)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
Central Banking and Monetary Policy
(2015 Pattern) (Special Paper - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain in detail the evolutions of Central Banking in India. **[20]**

OR

Explain in detail functions of Reserve Bank of India.

Q2) Explain control over annual accounts and audit of commercial banks by Reserve Bank of India in para banking authority. **[20]**

OR

Explain role of Reserve Bank of India in Industrial finance.

Q3) Explain in detail recommendations of working group on money supply (1998). **[20]**

OR

Explain difference between bank and non-banking financial companies.

Q4) Review of monetary policy of Reserve bank of India in last five years. **[20]**

OR

What is monetary policy? Explain objectives of monetary policy.

P.T.O.

Q5) Write short notes on (Any Two) :

[20]

- a) Pre - shipment credit and Post - shipment credit.
- b) Board for financial supervision.
- c) High power money.
- d) Qualitative instruments of monetary policy.

Total No. of Questions : 5]

P4448

[5359] - 718

M.Com. (Part - I) (External)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
Central Banking and Monetary Policy
(2015 Pattern) (Special Paper - II)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) भारतातील मध्यवर्ती बँकेची उत्क्रांती सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भारतीय रिझर्व्ह बँकेची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) समांतर बँक व्यावसायातील व्यापारी बँकांचे वार्षिक हिशोब व लेखांकन यावरील भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे नियंत्रण स्पष्ट करा. [20]

किंवा

औद्योगिक वित्त पुरवठ्यातील भारतीय रिझर्व्ह बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) पैशाच्या पुरवठ्यातील कार्यकारी गटाच्या शिफारशी सविस्तर स्पष्ट करा (1998). [20]

किंवा

बँक आणि बँकेतर वित्तीय संस्थामधील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या चलनविषयक धोरणाचा मागिल पाच वर्षांचा आढावा घ्या. [20]

किंवा

चलनविषयक धोरण म्हणजे काय? चलनविषयक धोरणाची उद्दष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) प्रि - शिपमेंट अँड पोस्ट - शिपमेंट क्रेडीट
- ब) वित्तीय पर्यवेक्षण मंडळ
- क) उच्च शक्ती पैसा
- ड) चलनविषयक धोरणाची गुणात्मक साधने

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4449

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 719

M.Com. (Part - I) (External)

ADVANCED MARKETING

Customer Relationship Management and Retailing

(2015 Pattern) (Special Paper - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is 'Customer Recall management'? Explain the customer recall strategies. **[20]**

OR

What is 'Relationship Marketing'? Distinguish between Relationship Marketing of services and relationship marketing in consumer markets.

Q2) What is 'Location based retail strategies'? Explain the factors affecting retail location decision. **[20]**

OR

Define the term 'E-CRM'. Explain the features & Application of E- CRM.

Q3) Explain the concepts customer Experience management and customer profitability. State the customer classification based on profitability. **[20]**

OR

Explain in detail the challenges of CRM Implementation & importance of customer satisfaction.

Q4) What is 'CRM' & 'CRM cycle'? Explain the importance of CRM. **[20]**

OR

What is 'Retailing'? Explain the Importance and types of Retailing.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Four)

[20]

- a) CRM Cost and CRM Value
- b) Buyers & sellers Relationships
- c) Types of store layout
- d) CRM Softwares
- e) Changing Roles of CRM.
- f) Customer Centric Organisational Structure

Total No. of Questions : 5]

P4449

[5359] - 719

M.Com. (Part - I) (External)
ADVANCED MARKETING

Customer Relationship Management and Retailing
(2015 Pattern) (Special Paper - II)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'ग्राहक परत बोलाविणे व्यवस्थापन' म्हणजे काय? ग्राहक परत बोलाविणे व्यूहरचना स्पष्ट करा.
[20]

किंवा

'संबंध विपणन' म्हणजे काय? सेवांमधील संबंध विपणन व ग्राहक बाजारातील संबंध विपणन यामधील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'स्थाननिश्चितीकरणावर आधारित किरकोळ व्यूहरचना' म्हणजे काय? किरकोळ स्थाननिश्चिती निर्णयावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
[20]

किंवा

'ई - ग्राहक संबंध व्यवस्थापन' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. ई - ग्राहक संबंध व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये आणि ई - ग्राहक संबंध व्यवस्थापनाची अंमलबजावणी स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 'ग्राहक अनुभव व्यवस्थापन' व 'ग्राहक नफा क्षमता' या संकल्पना स्पष्ट करा. नफाक्षमतेवर आधारित ग्राहकांचे वर्गीकरण सांगा.
[20]

किंवा

ग्राहक संबंध व्यवस्थापन अंमलबजावणीतील आव्हाने व ग्राहक समाधानाचे महत्व सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'ग्राहक संबंध व्यवस्थापन' आणि 'ग्राहक संबंध व्यवस्थापन चक्र' म्हणजे काय? ग्राहक संबंध व्यवस्थापनाचे महत्व स्पष्ट करा. [20]

किंवा

'किरकोळ विक्री' म्हणजे काय? किरकोळ विक्रीचे महत्व आणि प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही चार) [20]

- अ) ग्राहक संबंध व्यवस्थापन किंमत आणि ग्राहक संबंध व्यवस्थापन मुल्य
- ब) ग्राहक (खरेदीदार) आणि विक्रेता यांच्यातील संबंध
- क) दुकान रचनेचे प्रकार
- ड) ग्राहक संबंध व्यवस्थापन सॉफ्टवेअर्स
- इ) ग्राहक संबंध व्यवस्थापनाची बदलती भूमिका
- फ) ग्राहक केंद्रित संस्था संरचना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4450

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 801
M.Com. (Part - II) (External)
BUSINESS FINANCE
Banking & Finance
(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is business finance? Explain public sources and co-operative sources of Business finance. **[20]**

OR

Define business finance. Explain nature and importance of Business finance.

Q2) What is stock exchange? Explain functions of stock exchange. **[20]**

OR

Merchant bank is a part of financial services. Do you agree? Explain.

Q3) What is foreign Institutional Investment? Explain need and limitations of foreign Institutional Investment. **[20]**

OR

What is a listing Regulation? Explain advantages of listing Regulation.

Q4) Explain background of establishment of securities & exchange board of India. (SEBI) **[20]**

OR

What is mutual fund? Explain types of mutual fund.

P.T.O.

Q5) Write short notes on (Any Two)

[20]

- a) Project appraisal
- b) Recent changes by SEBI in capital market
- c) E- Broking
- d) Foreign Direct Investment

Total No. of Questions : 5]

P4450

[5359] - 801
M.Com. (Part - II) (External)
BUSINESS FINANCE
Banking & Finance
(2015 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) व्यावसायीक वित्त पूरवठा म्हणजे काय? व्यावसायीक वित्त पूरवठ्याचे सार्वजनिक आणि सहकारी स्रोत स्पष्ट करा. [20]

किंवा

व्यावसायीक वित्त पूरवठ्याची व्याख्या द्या. व्यावसायीक वित्त पूरवठ्याचे स्वरूप व महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) रोखे बाजार म्हणजे काय? रोखे बाजाराची कार्ये स्पष्ट करा. [20]

किंवा

वित्तीय सेवांचा मर्चंट बँक हा एक भाग आहे. तुम्ही सहमत आहात का? स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) परकीय संस्थात्मक गुंतवणूक म्हणजे काय? परकीय संस्थात्मक गुंतवणूकीची गरज आणि मर्यादा स्पष्ट करा. [20]

किंवा

सुची नियमन म्हणजे काय? सुची नियमनाचे फायदे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) सेबीच्या स्थापनेची पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

परस्पर निधी म्हणजे काय? परस्पर निधीचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) प्रकल्प मुल्यमापन
- ब) भांडवल बाजारात सेबीने केलेले अलिकडच्या काळातील बदल
- क) ई - ब्रोकींग
- ड) परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूक

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P5234

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 802

M.Com. (Part - II)

(202-A) RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS

(2015 Pattern) (External) (Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Define the Research. Explain the types of Research in detail. **[20]**

OR

Define term 'Research Design'. Explain the need, scope & steps in Research Design.

Q2) Define the term Hypothesis. Explain the features & types of Good Hypothesis. **[20]**

OR

What is 'Primary Data'? Explain the method, merits & demerits of Primary Data.

Q3) Elaborate the steps in details involved in processing of Data. **[20]**

OR

Discuss in detail various sources of data collection.

Q4) What is 'Sample Design'. Explain the various types of sample design in detail. **[20]**

OR

Discuss in detail the term 'classification, Tabulation, Scalling & measurement.

P.T.O.

Q5) Write Short Notes (Any 2)

[20]

- a) Importance & objectives of Research.
- b) Use of computer in Research.
- c) What are Research Problems in Business.
- d) Plagiarism & other faults.

Total No. of Questions : 5]

P5234

[5359] - 802

M.Com. (Part - II)

(202-A) RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS

(2015 Pattern) (External) (Compulsory)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) 'संशोधन' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. संशोधनाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

संशोधन आराखडा या संकल्पनेची व्याख्या द्या. संशोधन आराखड्याची गरज. व्याप्ती व टप्पे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'गृहितकृत्य या संकल्पनेची व्याख्या द्या. चांगल्या गृहितकृत्याची वैशिष्ट्ये व प्रकार स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्राथमिक माहिती / तथ्ये म्हणजे काय? प्राथमिक माहिती / तथ्यांची पद्धती; गुण दोष स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) माहिती / तथ्ये प्रक्रियेतील टप्पांची - सविस्तर चर्चा करा. [20]

किंवा

माहिती संकल्पनाच्या विविध स्रोतांची सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 4) नमुना निवड म्हणजे काय? नमुना निवडीचे विविध - प्रकार स्पष्ट करा. [20]

किंवा

वर्गीकरण सारणीकरण, प्रमाणीकरण व मोजमाप या संकल्पनाची सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) संशोधनाचे महत्व आणि उद्दिष्टे
- ब) संशोधनातील संगणकाचा वापर
- क) व्यावसायिक संशोधन समस्या
- ड) वाङ्मयचौर्य व दोष

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4451

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 803

M.Com. (Part - II) (External)

**(202 - B) INDUSTRIAL ECONOMIC ENVIRONMENT
(2015 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instruction to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Industrial Finance? Explain the Internal Sources of Industrial Finance. **[20]**

OR

Explain the New Industrial Policy 1991.

Q2) What is privatization? Explain the effects of privatization on Indian Industry. **[20]**

OR

What is Industrial development? Explain the environmental problems of Industrial development.

Q3) Explain the growth and present position of I.T. Industries in India. **[20]**

OR

What is Industrial Disputes? Explain the causes and effects of Industrial Disputes.

Q4) State the meaning of Multi National Corporations. Explain the advantages and disadvantages of Multi National Corporations. **[20]**

OR

State and explain the main features and problems of Industrial labour in India.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two)

[20]

- a) Effects of liberalization on Indian Industry.
- b) Foreign Direct Investment (FDI)
- c) Environmental policy.
- d) Future prospects of IT Industry.

Total No. of Questions : 5]

P4451

[5359] - 803

M.Com. (Part - II) (External)

(202 - B) INDUSTRIAL ECONOMIC ENVIRONMENT

(2015 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) औद्योगिक वित्त म्हणजे काय? औद्योगिक वित्ताचे अंतर्गत स्रोत स्पष्ट करा. [20]

किंवा

1991 चे नवीन औद्योगिक धोरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खासगीकरण म्हणजे काय? खासगीकरणाचे भारतीय उद्योगावरील परिणाम स्पष्ट करा. [20]

किंवा

औद्योगिक विकास म्हणजे काय? औद्योगिक विकासातील पर्यावरणीय समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) भारतातील माहिती तंत्रज्ञान उद्योगाची वृद्धी आणि सध्या स्थिती स्पष्ट करा. [20]

किंवा

औद्योगिक कलह म्हणजे काय? औद्योगिक कलहाची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) बहुराष्ट्रीय महामंडळे म्हणजे काय? बहुराष्ट्रीय महामंडळांचे फायदे - तोटे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भारतातील औद्योगिक कामगारांची वैशिष्ट्ये आणि समस्या सांगा व स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) उदारीकरणाचे भारतीय उद्योगावरील परिणाम
- ब) परकीय थेट गुंतवणूक (FDI)
- क) पर्यावरण धोरण
- ड) माहिती तंत्रज्ञान उद्योगाचे भवीतत्व

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4452

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 805

M.Com. (Part - II) (External)

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

**Laws Relating to International Business and WTO - Norms
& Practices (Special Paper - III)
(2015 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to right indicate full marks.*

Q1) What is International Law? Distinguish between public International law and Private International Law. **[20]**

OR

Explain Environmental Impact Assessment under Indian Environmental Protection Act.

Q2) Explain any two International Trade theories. **[20]**

OR

Explain the International court of Justice and its Jurisdiction.

Q3) Explain a Historical overview of GATT to WTO. **[20]**

OR

Explain special provision relating to cinematograph films (Arts - IV) and freedom to transit as per GATT (Art - V)

Q4) Explain the elements of Disputes settlement. State implementation of Reling under WTO Dispute settlement machanism. **[20]**

OR

Discuss the WTO and Global Economic policy making.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any four)

[20]

- a) Relevance of GATT at present.
- b) International Trade and human Rights
- c) United Nation conference stock holm.
- d) International sales of Goods and related transactions.
- e) Enforcement of Foriegn awards in India.
- f) Non trariff barriers (NTB)
- g) Carbon Credit
- h) Codification of International law.

Total No. of Questions : 5]

P4452

[5359] - 805

M.Com. (Part - II) (External)

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

Laws Relating to International Business and WTO - Norms
& Practices (Special Paper - III)

(2015 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्नांना सोडविणे आवश्यक आहे.

2) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) आंतरराष्ट्रीय कायदा म्हणजे काय? सार्वजनिक आंतरराष्ट्रीय कायदा व खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायदा यातील फरक स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भारतीय पर्यावरण संरक्षण कायदा अंतर्गत इनव्हायरनमेंट इम्पॅक्ट असेसमेंट (Environment Impact Assessment) स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे कोणतेही दोन सिध्दांत स्पष्ट करा. [20]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय न्यायालय आणि त्याचे अधिकारक्षेत्र स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) जागतिक व्यापार संघटनेच्या अनुषंगाने गॅट (GATT) चा एतिहासिक आढावा स्पष्ट करा. [20]

किंवा

गॅट कायदा 1994 अंतर्गत सिनेमॅटाग्राफ फिल्म (कलम चार) व संक्रमणाचे स्वातंत्र्य (कलम पाच) याबाबत देण्यात येणाऱ्या विशेष तरतूदी स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) कलह निवारणाचे घटक स्पष्ट करा. जागतिक व्यापार संघटना कलह निवारणा संदर्भातील अंमलबजावणी यावर चर्चा करा. [20]

किंवा

जागतिक व्यापार संघटना व समग्र आर्थिकधोरण यावर चर्चा करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणतेही चार) [20]

- अ) सद्यस्थितीत गॅट कायद्याची समर्पकता
- ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापार व मानवी हक्क
- क) युनायटेड नेशन्स कॉन्फरन्स स्टॉकहोम
- ड) आंतरराष्ट्रीय मालाची विक्री आणि त्यांच्याशी संबंधित व्यवहार
- इ) परदेशी निर्णयाची भारतामध्ये अंमलबजावणी
(Enforcement of foriegn awards in India)
- फ) नॉन टॅरिफ बैरिअर्स (NTB)
- ग) कार्बन क्रेडीट
- ह) आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे संकेतन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4453

[Total No. of Pages : 2

[5359] - 806

M.Com. (Part - II) (External)

ADVANCED COST ACCOUNTING & COST SYSTEMS

Cost & Management Audit (Special Paper - III)

(2015 Pattern)

Time :3 hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is cost audit. Explain various concepts of cost audit. **[20]**

OR

Define the term cost audit. State the objectives of cost audit.

Q2) Explain the rights and responsibilities of cost auditor. **[20]**

OR

Describe the appointment procedure of cost auditor.

Q3) Write a detail note on verification of cost records and reports. **[20]**

OR

Write a detail note on evaluation of internal control system.

Q4) What is corporate service audit? Explain the scope of corporate service audit. **[20]**

OR

What is corporate image? Explain the corporate image evaluation techniques.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any two).

[20]

- a) Nature and scope of management audit.
- b) Customers channel (Export).
- c) Cost audit programme.
- d) Status of cost auditor.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P5244

[Total No. of Pages : 4

[5359]-807

M.Com. (Part - II) (External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Co-Operative Credit and Banking System

(2015 Pattern) (Special Paper - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Answers should be precise and to the point.*

Q1) Explain the importance and features of agricultural credit in India. **[20]**

OR

Discuss the types of agricultural credit and their broad features.

Q2) Describe the federal structure of co-operative credit in India. What are its advantages? **[20]**

OR

Explain in detail the progress of district central co-operative banks in agricultural credit.

Q3) Evaluate the performance of state co-operative Banks in agricultural credit since 1991. **[20]**

OR

Explain the progress and problems of Urban co-operative banks in India since 1991.

P.T.O.

Q4) “Primary agricultural co-operative credit societies are the base of co-operative agricultural credit”. Discuss. **[20]**

OR

“Integration of short term, medium term and long term credit will improve the performance of co-operative credit system”. Explain.

Q5) Write short notes on (any two) **[20]**

- a) Problems of salary earners co-operative credit societies.
- b) Problems of district central co-operative banks
- c) Features of federal structure of co-operative credit.
- d) Importance of institutional credit in agricultural credit.

Total No. of Questions : 5]

P5244

[5359]-807

M.Com. (Part - II) (External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Co-Operative Credit and Banking System

(2015 Pattern) (Special Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) उत्तरे मूद्देमूद्द आणि संक्षिप्त असावीत.
4) उत्तरेकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) भारतातील शेती पतपूरवठ्याचे महत्व आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [20]

किंवा

शेती पतपूरवठ्याचे प्रकार आणि त्यांची ठळक वैशिष्ट्ये यांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) भारतातील सहकारी पतपूरवठ्याच्या संधीय रचनेचे वर्णन करा. त्याचे फायदे कोणते आहेत? [20]

किंवा

शेती पतपूरवठ्यातील जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांची प्रगती सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 1991 पासून शेती पतपूरवठ्यातील राज्य सहकारी बँकांच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा. [20]

किंवा

1991 पासून भारतातील नागरी सहकारी बँकांची प्रगती आणि समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) “प्राथमिक शेती सहकारी पतसंस्था ह्या सहकारी शेती पतपूरवठ्याचा पाया आहे” चर्चा करा. [20]

किंवा

“अल्पमूदत, मध्यम मूदत आणि दिर्घमूदत पतपूरवठ्याचा समन्वय सहकारी पतपूरवठा पध्दतीच्या कामगिरीमध्ये सुधारणा करेल” स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) पगारदार सहकारी पतसंस्थांच्या समस्या
- ब) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांच्या समस्या
- क) सहकारी पतपूरवठ्याच्या संघीय रचनेची वैशिष्ट्ये
- ड) शेती पतपूरवठ्यातील संस्थात्मक पतपूरवठ्याचे महत्व

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4454

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 808

M.Com. (Part - II) (External)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

Entrepreneurial Behavior and Entrepreneurial Development

(2015 Pattern) (Special Paper - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All question carry equal marks.*

Q1) Define the term Entrepreneurship Training? Explain the various training models and training components?

OR

What is Entrepreneurship? Write detail note on studies of personal and social traits in entrepreneurship?

Q2) Define the term 'Achievement motivation? What are the sources at development of achievement motivation?

OR

What is Entrepreneurship development? Explain the skills required for effective entrepreneurship development?

Q3) What is promoting entrepreneurship? Explain the role and challenges of promoting entrepreneurship?

OR

Define the term 'Business opportunity? Explain in detail the importance and relevance of Business opportunity?

P.T.O.

Q4) What is critical path method? Explain the role of critical path method in developing a new business?

OR

Write a detailed on 'Creativity and innovation by giving appropriate examples?

Q5) Write short notes (any four)

- a) Venture Capitalist
- b) New trends in service sector
- c) Project cost control
- d) Industrial sickness
- e) PERT
- f) Market survey tools

Total No. of Questions : 5]

P4454

[5359] - 808

M.Com. (Part - II) (External)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

Entrepreneurial Behavior and Entrepreneurial Development

(2015 Pattern) (Special Paper - III)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्न समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'उद्योजकता प्रशिक्षण' या संकल्पनेची व्याख्या द्या? प्रशिक्षणाचे विविध नमुने व घटक स्पष्ट करा.

किंवा

'उद्योजकता' संकल्पनेची व्याख्या द्या? उद्योजकतेतील वैयक्तिक आणि सामाजिक वैशिष्ट्यांचा अभ्यास यावर सविस्तर टिप लिहा.

प्रश्न 2) 'सिध्दी प्रेरणा' या संकल्पनेची व्याख्या द्या? सिध्दी प्रेरणा विकासाचे स्रोत कोणते ते सांगा.

किंवा

उद्योजकता विकास म्हणजे काय? परिणामकारक उद्योजकता विकासासाठी कोणती कौशल्ये आवश्यक असतात ते स्पष्ट करा?

प्रश्न 3) 'उद्योजकता प्रसार' संकल्पनेची व्याख्या द्या? उद्योजकता प्रसाराची भूमिका आणि आव्हाने स्पष्ट करा?

किंवा

'व्यवसाय संधी' या संकल्पनेची व्याख्या द्या? व्यवसाय संधीचे महत्त्व व सहसंबंध सविस्तर स्पष्ट करा?

प्रश्न 4) टिकात्मक मार्ग पध्दत म्हणजे काय? नविन व्यवसाय विकासातील टिकात्मक मार्ग पध्दतीची भुमिका स्पष्ट करा?

किंवा

योग्य उदाहरणे देऊन 'सर्जनशीलता आणि नवनिर्मिती यावर सविस्तर टिप लिहा?

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) साहस भांडवलदार
- ब) सेवा क्षेत्रातील नवे प्रवाह
- क) प्रकल्प समन्वय
- ड) औद्योगिक आजारपण
- इ) पर्ट (PERT)
- फ) बाजारपेठ पाहणी साधने

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P5243

[Total No. of Pages : 4

[5359]-809
M.Com. (Part - II) (External)
HUMAN RESOURCE MANAGEMENT AND
ORGANIZATIONAL BEHAVIOR
(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Important: Section - I and Section - II should be answered in the same answer book.*

SECTION - I

Organisational Behaviour

Q1) Define the term 'organisational Behaviour'. Discuss the necessity of the study of organizational behaviour in any industrial unit where business is carried on at a global level. **[15]**

OR

Explain with suitable examples the role of information Technology in an organization.

Q2) 'Organisational Culture must be supportive to the organizational aims and objectives'. Discuss the statement and highlight the importance of nurturing organizational culture. **[15]**

OR

What is 'Emotional Intelligence'? Which abilities of candidates are testing through the test of Emotional Intelligence?

Q3) Write short notes (any two) **[20]**

- a) Causes of stress.
- b) Team Building.
- c) Autocratic Model of OB.
- d) Motivation.

P.T.O.

SECTION - II
Human Resource Management

Q4) Discuss the various challenges before the HR Managers of any gigantic organization. **[15]**

OR

What is meant by the term 'Manpower planning'? Discuss the process of selection of Indian technocrats in your newly established division in Nigeria.

Q5) 'Training programmes in any organization are perceived as entertainment'. Do you agree with this view? In the light of this statement write the guidelines for effective training programme in your organization. Make suitable assumptions in support of your answer. **[15]**

OR

What is performance Appraisal? Explain in detail the various parameters employed for assessment of the performance of middle level managers in your organization.

Q6) Write short notes (any two) **[20]**

- a) Promotion policy.
- b) Contract labour.
- c) HR Audit.
- d) Employee satisfaction survey.

Total No. of Questions : 6]

P5243

[5359]-809

M.Com. (Part - II) (External)
HUMAN RESOURCE MANAGEMENT AND
ORGANIZATIONAL BEHAVIOR
(2015 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक .
2) प्रश्नाचे गुण उजवीकडे लिहिले आहेत.
3) दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपात्रिकेत लिहावीत.

विभाग - I

Organisational Behaviour

- प्रश्न 1) 'संघटनीय वर्तन' या संकल्पनेची व्याख्या लिहा. जागतिक पातळीवर व्यवसाय करणाऱ्या संघटनेमध्ये संघटनीय वर्तन प्रणालीची आवश्यकता स्पष्ट करा. [15]

किंवा

संघटनेमध्ये माहिती तंत्रज्ञानांचे महत्व सोदाहरण स्पष्ट करा.

- प्रश्न 2) 'संघटनीय कार्य संस्कृती ही संघटनेच्या ध्येय व उद्दिष्टांशी पूरक असणे गरजेचे आहे.' या विधानाच्या अनुसंगाने संघटनीय कार्य संस्कृतीचे महत्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'भावनिक बुद्धिमता' ही संकल्पना स्पष्ट करा. भावनिक बुद्धिमता परिक्षणा द्वारे उमेदवारांच्या कोणकोणत्या क्षमतांचे परिक्षण होते ते स्पष्ट करा.

- प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]
- अ) ताणतणावाची कारणे
ब) संघ बांधणी
क) संघटनीय वर्तनाचे एकाधिकारशाही प्रारूप
ड) अभिप्रेरणा

विभाग - II
Human Resource Management

प्रश्न 4) एका अवाढव्य संघटनेतील मनुष्यबळ विकास व्यवस्थापकाला पेलावी लागणारी विविध आव्हाने स्पष्ट करा. [15]

किंवा

‘मनुष्यबळ नियोजन’ ही संकल्पना स्पष्ट करा. भारतीय तंत्रज्ञांची नायजेरिया येथील नवीनच स्थापित झालेल्या कंपनीमध्ये भरती करण्याची प्रक्रीया विशद करा.

प्रश्न 5) ‘प्रशिक्षण कार्यक्रम एक मनोरंजनाचे माध्यम आहे’. या विधानाचा परामर्श घ्या तसेच प्रभावी प्रशिक्षण कार्यक्रमांची मार्गदर्शक तत्वे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

‘कार्य मूल्यमापन’ ही संकल्पना स्पष्ट करा. कंपनीतील मध्यम पातळीतील व्यवस्थापकांच्या कार्याच्या मूल्यमापन प्रक्रीये मधील विविध निकष स्पष्ट करा.

प्रश्न 6) टीपा द्या. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) बढतीचे धोरण
- ब) कंत्राटी कामगार
- क) मानवी संसाधन अंकेक्षण
- ड) कर्मचारी समाधान सर्वेक्षण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4455

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 810

M.Com. (Part - II) (External)

ADVANCED BANKING AND FINANCE

International Finance (215)

(2015 Pattern) (Special Paper - III) (Group - G)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What do you mean by International money market? State various instruments of Euro-dollar market. **[20]**

OR

What is equity market? Explain the procedure for issue of American depositary Receipts (ADR) and Global Depositary Receipts (GDR)

Q2) Explain the following. **[20]**

- a) Types of currency pegging
- b) Convertible and non - convertible currency.

OR

Explain the objectives and functions of International Bank for reconstruction and development.

Q3) What do you mean Foreign Exchange? Who are the participants of Foreign Exchange market? **[20]**

OR

Explain in detail the origin and features of foreign exchange management Act,2000.

P.T.O.

Q4) What are the objectives of Foreign Trade Documentation? Explain in detail back to back letter of credit and Revolving letter of credit. **[20]**

OR

Explain the objectives and functions of EXIM Bank.

Q5) Write short notes on (any two) **[20]**

- a) Pre - shipment and post-shipment credit.
- b) BRICS
- c) Floating Rate system
- d) Dealing Rooms

Total No. of Questions : 5]

P4455

[5359] - 810

M.Com. (Part - II) (External)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
International Finance (215)
(2015 Pattern) (Special Paper - III) (Group - G)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) आंतरराष्ट्रीय नाणेबाजार म्हणजे काय? युरो डॉलर बाजारातील विविध साधने सांगा. [20]

किंवा

इक्वीटी बाजार म्हणजे काय? अमेरिकन डिपॉझिटरी रिसीप्ट्स (ADR) आणि ग्लोबल डिपॉझिटरी रिसीप्ट्स (GDR) प्रस्तुत करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालील बाबी स्पष्ट करा. [20]

- अ) बांधणी चलनाचे प्रकार
ब) परिवर्तनीय आणि अपरिवर्तनीय चलन

किंवा

आंतरराष्ट्रीय पूर्णरचना आणि विकास बँकेची उद्दिष्ट्ये आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) विदेशी विनिमय म्हणजे काय? विदेशी विनिमय बाजारातील सहभागी घटक कोणते? [20]

किंवा

फेमा कायदा 2000 चा उगम आणि फेमा कायद्याची वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) विदेशी व्यापारातील दस्तऐवजांची उद्दिष्ट्ये कोणती? बँक टू बँक पतपत्र आणि रिव्हॉल्वींग पतपत्र सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

आयात निर्यात बँकेची उद्दिष्ट्ये आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

अ) नौभरणपर्व आणि नौभरणोत्तर पतपुरवठा

ब) ब्रीक्स (BRICS)

क) बदलता दर पध्दती

ड) डिलींग रूम

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P5272

[Total No. of Pages : 2

[5359]-812
M.Com. (External) (Part - II)
ADVANCED ACCOUNTING & TAXATION (Paper - IV)
Recent Advances in Accounting & Taxation and Auditing
and Case Studies
(2015 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- 1) *Figures to the right indicate full marks.*
- 2) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
- 3) *Use of calculator is allowed.*
- 4) *Assume suitable data, if necessary.*

SECTION - I

Q1) Explain the concept 'Research', write a detailed note on Importance of Research in Accounting. **[15]**

Q2) Write a note on methods of data collection. **[15]**

OR

Write a detailed note on use of computer as a tool in Research.

Q3) Write short notes on (any 2) **[20]**

- a) Hypothesis
- b) Research process
- c) Research design
- d) Sampling techniques

SECTION - II

Attempt any two cases of the following three : **[25]**

Q4) How would you value the Inventories per tonne of finished goods from the following details as per AS-2 Material cost Rs. 10,00,000, Direct Labour cost, Rs. 2,00,000 Direct variable production overhead Rs. 1,00,000.

P.T.O.

Fixed production charges for the year on normal capacity of one lakh tonne is Rs. 10 Crores, 2,000 Tonnes of finished goods are in stock at the end of the year.

Q5) Comment on the following cases referring necessary sections of Income Tax Act & Case Law if any. **[25]**

- a) Due to the pressure of Maharashtra Government. The Maha Electric Co. was not able to collect the Enhanced terriff, necessary entries regarding such terrif made in its books of accounts as the company follows Mercentile System of accounting, as though the company pleads that it is an hypothetical Income, the I.T.O. claims Income Tax on such income.
- b) Shri. Bhola Borrowed Rs. 50,000 from his friend to purchase Govt. Securities out of which Rs. 30,000 was lost in Transit by theft, he wants to claim this as an expenditure while filing his ITR, advise.
- c) Shri. Mehta's Premises is raided by the department and found huge cash. The ITO Claimed Income Tax, Interest and penalty there on but Shri. Mehta claimed that he has merely possessing the cash and this does not indicate that he is the owner of the cash.
- d) The Obama Co. Ltd. claimed a deduction for furnishing of bank guarantee but the ITO refuses it, as actual payment has not happened.

Q6) How would you deal with the following cases : **[25]**

- a) As a part of a tax raid on your client, the authorities wish to seize all documents and papers in your audit file relating to the client.
- b) In above case the authorities ask you certain Questions regarding the affairs of your client.
- c) In above case, apart from the files of your client the authorities also wish to seize certain other documents relating to other clients not mentioned in the same warrant.
- d) During the course of audit of a company you find that a sister concern has indulged in massive tax frauds with the active involvement of Managing Director of the company. However company itself has not committed any fraud. Your partner advises you to communicate your findings to the I.T. Authorities.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P5273

[Total No. of Pages : 4

[5359]-813

**M.Com. (Part - II) (Semester - IV) (External)
COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES**

**Recent Advances in Commercial Laws and Practices and
Case Studies (Group - E)
(2015 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the Duties, powers and functions of commission prescribed under competition Act. **[20]**

OR

Explain the provisions related Contributions and Financial Disclosure under Limited Liability Partnership Act.

Q2) Explain the offences and penalties prescribed under Securitization and Reconstruction of Financial Assets and Enforcement of Security Interest Act. **[20]**

OR

State the need and object of Recovery of Debts Due to Banks and Financial Institutions Act.

Q3) Write short notes on (any two) **[10]**

- a) Competition Appellate Tribunal.
- b) Incorporation of Limited Liability partnership.
- c) Enforcement of security interest.
- d) Establishment of tribunal under the Recovery of Debts Due to Banks and Financial Institutions Act.

P.T.O.

Q4) Two parties Shri Ghanashyam and Shri Radheshyam applied for registration of trade mark. They were both rivals and used 'Mathurag Ghee' and 'Mathura Ghee' trade marks respectively. Shri Radheshyam started using 'Mathurag Ghee' after laps of five years from the use of trade mark 'Mathura Ghee' which was used by Ghanashyam, Shri Radheshyam has popularised the trade mark 'Mathura Ghee' by investing huge amount on Advertisement. The two trade name were phonetically similar and there was no much difference in pictorials and monogram i.e. the trade marks of the rivals. The only difference was word 'G' registration was granted to neither.

Discuss the case with reference to Trade marks law and suggest the plaintiff regarding the use of trade mark. **[25]**

Q5) S. Ramchandran launched a feature film named 'Mera Bharat' in the year 2017. The Author Shivaji Bhosale claimed that the story of the picture 'Mera Bharat' was based on his novel published in 2012 titled 'Mera Desh Mahan'. So Shri Shivaji Bhosale Claimed royalty of Rs. 50 lakhs from Mr. S. Ramchandran. However Ramchandran Denied the charges of Shri Shivaji Bhosale stating that the story of 'Mera Bharat' is totally, different than the novel. 'Mera desh Mahan' only some events are identical and that is only the co-incidence. However Shivaji' Bhosale filed a case in court of law for the claim of Royalty and also asked for loan on the release of the film. Discuss the case in detail by stating rules in the prevailing law and state the possible decision that may be given by the Hon. Court. **[25]**

Total No. of Questions : 5]

P5273

[5359]-813

M.Com. (Part - II) (Semester - IV) (External)

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

Recent Advances in Commercial Laws and Practices and

Case Studies (Group - E)

(2015 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) स्पर्धात्मक कायद्यांतर्गत आयोगाची कर्तव्ये, अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा. [20]

किंवा

वर्गणी आणि आर्थिक प्रगटीकरणासंदर्भात मर्यादित जबाबदारी भागीदारी कायद्यांतर्गत तरतूदी स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) आर्थिक मालमत्ता गुंतवणूक आणि पूर्णगुंतवणूक आणि सुरक्षा हितसंबंध अंमलबजावणी कायद्यांतर्गत गुन्हे आणि दंड विषयक विहित बाबी स्पष्ट करा. [20]

किंवा

बँक आणि आर्थिक संस्था येणे वसुलीविषयक कायद्याची गरज आणि उद्देश विशद करा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- अ) स्पर्धात्मक अंमलबजावणी न्यायाधिकरण
ब) मर्यादित जबाबदारी भागीदारी संस्थेची प्रस्थापना
क) गुंतवणूक हितसंबंध अंमलबजावणी
ड) बँका आणि आर्थिक संस्था येणी वसूली कायद्यांतर्गत न्यायाधिकरणाची स्थापना

प्रश्न 4) श्री घनशाम आणि श्री राधेशाम या दोन प्रतिस्पर्धी पक्षांनी व्यापार चिन्ह नोंदणीसाठी अर्ज केले आहेत. हे दोन प्रतिस्पर्धी अनुक्रमे 'मथुरग घी' आणि 'मथूरा घी' या व्यापारी चिन्हांचा वापर करतात. श्री राधेशाम यांनी 'मथुरग घी' या आपल्या व्यापारी चिन्हाचा पाच वर्षे वापर केल्यानंतर 'मथुरग घी' या व्यापार चिन्हाचा वापर करण्यास सुरवात केली, जे व्यापारी चिन्ह श्री घनशाम, यांनी वापरले होते. श्री राधेशाम यांनी 'मथूरा घी' या आपल्या व्यापार चिन्हाच्या जाहीरातीवर प्रचंड खर्च करून त्याला प्रसिद्धी दिली. दोन्ही प्रतिस्पर्धींचे व्यापारी नावे उच्चाराने सारखी होती व त्यांच्या चित्रात्मक आकृत्यांमध्ये फार भिन्नत्व नव्हते. तथापि, त्यांच्या नावातील 'ग' या शब्दाचाच फरक असलेमुळे कोणांच्याही व्यापारी चिन्हांची नोंदणी मान्य करण्यात आली नाही. ट्रेड मार्कस् कायद्याच्या तरतूदीच्या संदर्भाने या समस्येची चर्चा करा आणि प्रतिवादीला व्यापारी चिन्हाचा वापर करण्यासंबंधी मार्गदर्शन करा. [25]

प्रश्न 5) 2017 या वर्षात श्री एस्. रामचंद्रन यांनी " मेरा भारत" नावाचा सिनेमा प्रदर्शित केला. लेखक श्री शिवाजी भोसले यांनी असा दावा केला की या सिनेमाची रचना त्यांची कथा/ कादंबरी 'मेरा देश महान' यावर आधारित आहे. ती कादंबरी 2012 मध्ये प्रकाशित झाली होती. म्हणुन श्री शिवाजी भोसले यांनी श्री एस्. रामचंद्रन् यांचेकडे 50 लाख रूपयांची रॉयल्टी मागीतली. मात्र श्री एस्. रामचंद्रन् यांनी ही मागणी फेटाळली व असे स्पष्टीकरण दिले की ' मेरा भारत' या सिनेमाची कथा श्री शिवाजी भोसले यांच्या कादंबरीहून पूर्णपणे भिन्न आहे. काही प्रसंग जरी सारखे असले तरी तो केवळ योगायोग आहे. श्री शिवाजी भोसले यांनी न्यायालयात दावा दाखल करून रॉयल्टीची मागणी केली व ' मेरा भारत' या चित्रपटाच्या प्रदर्शनावर बंदी आणण्याची मागणी केली. सदर केसची चर्चा करा. प्रचलित असणाऱ्या कायद्याच्या आधारे विश्लेषण करा व न्यायालयाच्या द्वारे देण्यात येणाऱ्या संभाव्य निकालाची चर्चा करा. [25]

Total No. of Questions : 3 + Cases 3]

SEAT No. :

P4456

[Total No. of Pages : 3

[5359] - 814

M.Com. (Part - II) (External)

ADVANCED COST ACCOUNTING & COST SYSTEMS

Recent Advances in Cost Accounting and Case Studies in

Cost and Works Accounting

(2015 Pattern) (Special Paper - IV)

Time :3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions from section I*
- 2) Attempt any two questions from section II*
- 3) Use of calculator is allowed.*
- 4) Figures to the right indicates full marks.*

SECTION - I

Q1) Describe in brief the nature and objectives of CAS - 15 to 17. **[15]**

OR

Explain in brief the nature and scope of CAS - 02 to 04.

Q2) Explain in detail the objectives of generally accepted cost accounting principles. **[15]**

OR

Explain in detail the methodology of implementation of ERP. **[15]**

Q3) Write short notes (Any two). **[20]**

- a) Disadvantages of enterprise resource planning (ERP).
- b) Important elements of productivity audit.
- c) CAS-07.
- d) Impact of GST.

P.T.O.

SECTION - II (Attempt any two)

Case No.1:

From the following data, prepare a cost and production statement of Popular stove

Manufacturing Company for the year 2010:

Stock of materials on 1 st January, 2010	35000
Stock of materials on 31 st December, 2010	4900
Purchase of materials	52500
Factory wages	95000
Factory expenses	17500
Establishment expenses	10000
Finished stock in hand on 1 st January, 2010	Nil
Finished stock in hand on 31 st December, 2010	35000
Sales	189000
Number of stoves manufactured during the year	4000

The company wants to quote for a contract for the supply of 1000 electric stoves during the year- 2011. The stoves to be quoted are of uniform quality and make and are similar to those manufactured in the previous year but the cost of material has increased by 15% and cost of factory labour by 10%.

Prepare a statement showing the price to be quoted to give the same percentage of net profit on turnover as was realised during the year 2010 assuming that the cost per unit of overhead charges will be the same as in the previous year.

[25]

Case No.2A:

The data given Royal Transport Company has started a transport business with fleet of 5 taxis.

The various expenses incurred by him are given below:

- (a) Cost of each Taxi Rs. 300000
- (b) Salary of office staff Rs. 6000 per month.
- (c) Salary of garage staff Rs. 8000 per month.
- (d) Rent of garage Rs. 4000 per month
- (e) Driver salary (per Taxi) Rs. 1600 per month.
- (f) Road tax and repairs per taxi Rs. 8640 per annum.
- (g) Insurance premium @ 4% of cost per annum.

The life of a taxi is 300000 km. and at the end of which it is estimated to be sold at Rs. 60000.

A taxi runs on an average 4000 km. per month of which 20% it runs empty.

Petrol consumption is 10 km. per litre of petrol costing Rs. 80 per litre.

Oil and other sundry expenses amounted to Rs. 100 per 100 km.

As an expert in the field of costing, compute the effective cost of running taxi per km. If the hire charges is Rs. 7.2 per km., find out the profit expected to make in the first year of operation. [15]

Case No. 2B:

Explain various forms necessary for accounting and control of material cost in any manufacturing company. Answer the question with reference to Cost Accounting standard no.6 issued by the Institute of Cost Management Accountant of India. [10]

Case No.3A:

The sales turnover and profit during the two periods were as follows:

Period No. 1, Sales Rs. 2000000, Profit Rs. 200000

Period No. 2, Sales Rs. 3000000, Profit Rs. 400000

As a costing expert, company asked you to determine P/V ratio and sales required to earn profit of Rs. 500000. [10]

Case No.3B:

A Radio Manufacturing Company finds that while it cost Rs. 16.25 to make each component X-2730, the same is available in the market at Rs. 14.85 each, with an assurance of continued supply. The breakdown of cost is:

Particulars	Amount Rs.
Material	6.75
Labour	5.75
Other Variables	2.50
Depreciation and other fixed cost	1.25
Total	16.25

As an expert in the costing Department give your opinion in detail for company should make or buy the product Component-X 2730. [15]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5274

[Total No. of Pages : 4

[5359]-815

M.Com. (Part - II) (External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Recent Advances & Case Studies in Co-operation

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any two of the following - **[30]**

- a) Discuss the social responsibilities of Co-operatives.
- b) Explain the basic issues for the economic viability of sugar Co-operative factory.
- c) Comment on changing nature of Co-operative leadership in global era.

Q2) Answer any two of the following - **[30]**

- a) Explain the importance of Six sigma in enhanceing the quality in Co-operatives.
- b) Write an essay on challenges of global Compitetion in Co-operative sector.
- c) Give a brief outline of new management technologies adopted in Co-operative sector.

Q3) Attempt following Case. **[30]**

Shri Pawar is working in Niphad Co-operative sugar factory from the last 25 years, looking after a sugarcane department of 85 employees. He is not technically aualified person, but having good Practical experience in a sugarcane field.

He has very good knowledge about varities of sugarcane. However, he is very irregular in attendance. Some times remaining absent for about 6 to 7 days in a month without permission. He gives various excuses such as

P.T.O.

- i) He has to see the Co-operative authorities
- ii) Attend the Advocate for discussing Co-operative issues.
- iii) Sickness of his own or his family members.

Due to his absenteeism he does not get full salary of the month & it leads him to borrow money from his assistant & this generally this money not returned. This has resulted in loss of work, if his senior officer had not taken case of the same from time to time. The Problem is how to tackle this man so that he will be useful and contribute to the betterment of the Co-operative sugar factory. He was warned twice for his irregular attendance His increment was also with held for one year for the same reason by the management of the factory.

- a) Analyse the case and express your views about following issues.
- b) Is shri Pawar is a good and skilled work man or a good supervisor.
- c) What action can be taken to improve the working of Mr. Pawar.

Q4) Answer any one of the following.

[10]

- a) Take a brief review of Dairy Co-operatives in your area. What are their main issues in changing circumstances.
- b) Discuss the problems of Agricultural credit Co-operatives in your area.

Total No. of Questions : 4]

P5274

[5359]-815

M.Com. (Part - II) (External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Recent Advances & Case Studies in Co-operation

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शावितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [30]

- अ) सहकारी संस्थांच्या सामाजिक जबाबदाऱ्यांची चर्चा करा.
ब) सहकारी साखर कारखान्याच्या आर्थिक अस्तीत्वासाठी लागणारे मुलभूत घटक स्पष्ट करा.
क) जागतिकीकरण काळातील सहकारी नेतृत्वाच्या बदलत्या स्वरूपावर भाष्य करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [30]

- अ) सहकारी संस्थांच्या दर्जात्मक सुधारणेमधील सिक्स-सिग्मा (Six sigma) चे महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) सहकार क्षेत्रातील जागतिक स्पर्धेची आव्हाने यावर निबंध लिहा.
क) सहकार क्षेत्रात वापरण्यात आलेली नवीन व्यवस्थापन तंत्राची थोडक्यात रूपरेषा द्या.

प्रश्न 3) श्री. पवार हे निफाड सहकारी साखर कारखान्यात गेल्या 25 वर्षांपासून कार्यरत असून 85 कर्मचारी असलेल्या ऊस विभागाचे प्रमुख आहेत, ते तांत्रिकदृष्ट्या शिक्षित नसले तरी ऊस क्षेत्रातील एक अनुभवी व व्यवहार ज्ञान असलेले गृहस्थ आहेत. ऊसाच्या विविध जातीबंधल त्यांना चांगले ज्ञान आहे. असे असले तरी नियमितपणे हजर राहण्याबाबत श्री पवार उदासीन आहेत. काही वेळेस ते महीन्यातून 6 ते 7 दिवस गैरहजर राहतात. तसेच गैरहजेरीबाबत पुढीलप्रमाणे अनेक कारणे देतात. [30]

उदा.

- i) सहकारातील ऊच्च पदस्थांना भेटणे
- ii) सहकारातील प्रश्नांबाबत वकीलांचा सल्ला घेणे व चर्चा करणे
- iii) स्वतःची किंवा कुटुंबातील सदस्यांचे आजारपाण.

त्यांच्या या सततच्या गैरहजेरीमुळे त्यांना संपुर्ण महिन्याचा पगार मिळत नसे. म्हणून ते इतरांकडून, त्यांच्या सहकारी कामगारांकडून कर्ज घेत असत. परंतू असे कर्ज ते परत करीत नसत. त्यामुळे त्यांचा सहकारी कर्मचाऱ्यावरील वचक कमी होऊ लागला. त्यामुळे ऊस विभागातील बेशिस्त वाढून कामकाज कमी होऊ लागले. परंतु याबाबत त्यांच्या वरीष्ठांनी काहिही केले नाही.

आता असा प्रश्न ऊपस्थित झाला की श्री पवार यांचा कारखान्याच्या विकासासाठी कसा ऊपयोग करून घेता येईल व एकंदर परीस्थीती कशी हाताळता येईल. श्री पवार यांना यापुर्वी गैरहजेरीबाबत दोन वेळेस समज देण्यात आलेली आहे. तसेच संचालक मंडळाणे त्यांची एक वर्षासाठी पगारवाढ थांबविण्यात आली.

- अ) केसचे विश्लेषण करून खालील बाबींवर तुमची मते व्यक्त करा.
- ब) श्री पवार चांगले तज्ञ कर्मचारी आहेत की उत्तम पर्यवेक्षिक आहेत.
- क) श्री पवार यांची कामकाज सुधारण्यासाठी काय कृती करता येऊ शकेल?

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

[10]

- अ) तुमच्या परीसरातील दुग्ध सहकारी संस्थाचा थोडक्यात आढावा घ्या. बदलत्या परिस्थितीतील त्यांच्या प्रमुख समस्या कोणत्या आहेत.
- ब) तुमच्या परीसरातील कृषी सहकारी पतसंस्थांच्या समस्यांची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P5275

[Total No. of Pages : 4

[5359]-816

M.Com. (Part - II) (External)

BUSINESS PRACTICES & ENVIRONMENT

**Recent Advances in Business Practices, Environment and
Case Studies (Special Paper - IV)
(2015 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the (a) Textile policy and (b) Retail policy as given in Industrial Investment and Infrastructure policy of Maharashtra. **[20]**

OR

State and explain recent scheme of development of Micro, Small and Medium Enterprises.

Q2) Discuss in detail nature, scope and importance of corporate governance. **[20]**

OR

Being Business Development Manager, you are asked to advise on new trends in service sector and scope for entrepreneurship in service sector. How would you do it?

Q3) Write a detailed note on 'Problems in Dot.com Entrepreneurship'. **[20]**

OR

Define the terms 'creativity' and 'innovation'. Highlight its importance and role in developing a new business.

P.T.O.

Q4) Write a detailed note on 'Industrial Sickness'.

[20]

OR

Explain in detail the following :

- a) Marketing Assistance
- b) Gram Udyog Vasahats

Q5) Write short notes on (any two) :

[20]

- a) Rajeev Gandhi Udyami Mitra Scheme (RGUMS).
- b) Service Training Institute (STI)
- c) Environment Audit.
- d) Role of government in entrepreneurship development.

Total No. of Questions : 5]

P5275

[5359]-816

M.Com. (Part - II) (External)

BUSINESS PRACTICES & ENVIRONMENT

**Recent Advances in Business Practices, Environment and
Case Studies (Special Paper - IV)**

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) महाराष्ट्राच्या औद्योगिक गुंतवणूक व पायाभूत सुविधा धोरणातील (अ) वस्त्रोद्योग धोरण आणि (ब) किरकोळ व्यापार धोरण स्पष्ट करा. [20]

किंवा

सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योगांच्या संदर्भातील अलीकडची विकासाची योजना सांगून स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) उद्योग नियमन (corporate governance) याबाबत त्याचे स्वरूप, व्याप्ती आणि महत्वाची विस्ताराने चर्चा करा. [20]

किंवा

व्यवसाय वृद्धि व्यवस्थापक म्हणून तुम्हाला सेवा क्षेत्रातील नवीन प्रवाह आणि सेवा क्षेत्रातील उद्योजकतेला वाव ह्या अनुषंगाने सल्ला देण्यास सांगण्यात आले आहे. तुम्ही ते कसे कराल?

प्रश्न 3) 'डॉट. कॉम उद्योजकतेमधील समस्या' यावर सविस्तर टीप लिहा. [20]

किंवा

'सृजनशीलता' आणि 'नवनिर्मिती' संकल्पनांची व्याख्या द्या. नवीन उद्योग विकसित करण्यातील त्यांचे महत्व आणि भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'औद्योगिक आजारपण' यावर सविस्तर टीप लिहा.

[20]

किंवा

विस्ताराने स्पष्ट करा.

- अ) विपणन साहाय्य
- ब) ग्रामीण उद्योग वसाहती

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) राजीव गांधी उद्यमी मित्र योजना
- ब) सेवा प्रशिक्षण संस्था
- क) पर्यावरण तपासणी
- ड) उद्योजकता विकासात शासनाची भूमिका

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4900

[Total No. of Pages : 6

[5359]-817

M.Com. (Part - II) (External)

BUSINESS ADMINISTRATION

**Recent Advances in Business Administration and Case Studies
(2015 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - I

Q1) What is turn around Management? Explain the steps involved in turn around management. **[20]**

OR

What do you mean by Enterprise Resource Planning ?Explain the tools and techniques of ERP.

Q2) What is Merger in business? Explain the role and importance of merger in Business. **[20]**

OR

What is Cross-Cultural Management? State the issues in cross —cultural management.

Q3) Write short notes (any two) : **[10]**

- a) Global management system
- b) six sigma techniques
- c) Re-organization of Business
- d) Five system of quality management

P.T.O.

PART - II

Solve case from following :

[25]

Q4) Case study No 1.

Cocacola India was facing a major attrition problem with senior executive. It was believed that the executive were exiting the company as they were unable to reconcile with its 'Power of One' strategy. The strategy was about merging the beverages wing the foods division. It was aimed at leveraging the synergetic benefit of selling food and beverages together since consumers tended to buy beverages and snacks together .Five senior executives of cocacola India resigned from company in 2015 joining a stream of colleagues who had left the company following a change in corporate strategy. Even though cocacola India had leadership development initiatives in place and had created a talent pool, industry observers felt that the company would have to resolve the attrition issues at the top level with effective people strategies as well as change management initiatives.

Issues:

- a) understand the issues and challenges involved in dealing with the employee attrition at cocacola.
- b) Analyze how cocacola can deal with the resistance of employees towards change in its corporate strategy.
- c) Explore ways in which cocacola can retain its senior executives and make a change in corporate strategy acceptable for them .

Q5) Case study No.2.

[25]

The case examines the diversity and talent management practices of the US-based IBM, the leading IT company in the world. IBM figured in the fortune magazine's list of 'America most Amired companies 'in the 2015. It was appreciated for recruiting people the best talent across the world. IBM actively encouraged recruiting people from various social and cultural backgrounds irrespective of their age sex or physical status. In the same year ,IBM had

developed a talent marketplace to effectively manage its workforce. The marketplace supported employees to find the most suitable job across different organizational units within the company. Experts felt that the talent management initiative of IBM would help it to gain competitive advantages in the long run talent is the key different in the IT industry.

Issues :

- a) To provide an understand of diversity and its significances at the work place.
- b) To provide insights on how an organization can leverage diversity to gain competitive advantage.
- c) To understand the concept of talent management and its importance.
- d) To provide insight into how talent management initiative can complement an organization's recruitment and retention policy.

Total No. of Questions : 5]

P4900

[5359]-817

M.Com. (Part - II) (External)

BUSINESS ADMINISTRATION

Recent Advances in Business Administration and Case Studies

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

PART - I

प्रश्न 1) पुनरुज्जीवन व्यवस्थापन म्हणजे काय? पुनरुज्जीवन व्यवस्थापनात असणारे टप्पे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

एँटरप्राईस रिसोर्स प्लॅनिंग (ERP) म्हणजे काय? एँटरप्राईस रिसोर्सची साधने व तंत्र स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) उद्योग विलिनीकरण म्हणजे काय? उद्योगामधील विलिनीकरणाची भूमिका आणि त्याचे महत्व स्पष्ट करा. [20]

किंवा

आंतर सांस्कृतिक व्यवस्थापन म्हणजे काय? आंतर सांस्कृतिक व्यवस्थापनामधील समस्या नमुद करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

अ) जागतिक व्यवस्थापन प्रणाली

ब) सिक्स सिग्मा तंत्रे

क) उद्योगाची पूर्व संघटना

ड) गुणवत्ता व्यवस्थापनाचे फाईव्हस प्रणाली

PART - II

प्रश्न 4) केस क्रमांक - 1

[25]

कोकोकोला इंडिया कंपनीमध्ये वरिष्ठ पातळीवरील कार्यकारी अधिकारी वर्ग व्यवस्थापकीय कामकाज पूर्ण करताना आपल्या पदावरील कामकाजात महत्वाची श्रेष्ठ व्यक्ती नक्की कोण याबाबत सर्वानाच प्रश्न सतावत होता. अद्यातच कंपनीतील काही अधिकारी वर्ग कंपनी सोडून बाहेर पडत होते. व याचे कारण म्हणजे कंपनीचे एकछत्री कारभारामुळे घेतलेल्या निर्णयाबरोबर व व्यावसायिक व्यूहरचनेबरोबर या अधिकारी वर्गास ताळमेळ साधता येत नव्हता. कंपनीने ग्राहकाची गरज/मागणीनुसार व्यावसायिक व्यूहरचना करताना पाणी सोडून सर्व पेये विभाग व खाद्यपदार्थ विभाग एकत्र करून एकत्रित साठा ठेऊन व्यवसाय वाढ करण्याबाबतचा निर्णय घेतला सन 2015 मध्ये कंपनीच्या 5 वरिष्ठ अधिकाऱ्यांनी आपल्या पदाचा राजीनामा देऊन कंपनी सोडली आणि कंपनीच्या व्यावसायिक व्यूहरचना बदलाशी समन्वय साधता न आल्यामुळे पूर्वी कंपनी सोडलेल्या अधिकाऱ्याबरोबर एकत्र आले. कोकोकोला कंपनीने आपल्या कंपनीमध्ये वरिष्ठ पातळीवरील अधिकाऱ्यांसाठी नेतृत्व गुण वाढीसाठी केलेले प्रयत्न व्यवस्थापन तंत्रातील बदलाशी समन्वय साधण्यासाठी व प्रतिभावंत कुशल अधिकारी वर्गासाठी जोडून ठेवणारी यंत्रणा उभारून देखील उद्योग निरीक्षकांचे मते कंपनीने व्यवस्थापनाचे वरिष्ठ पातळीवरील काम करणाऱ्या अधिकाऱ्यांच्या प्रश्नांचा विचार करावा व यासाठी कार्यक्षम व्यक्तींना एकत्र आणणेसाठी आपल्या व्यवस्थापन धोरणात बदल करावा.

प्रश्न :

- अ) कोकोकोला कंपनीमधील कामगारांशी संबंधित चर्चेचे विषय व मानवी संसाधनाशी संबंधित आव्हाने समजावून घ्या.
- ब) कोकोकोला कंपनीच्या व्यूहरचना बदलाना होणाऱ्या कामगार विरोधात कंपनी कशी समोरी जाईल याची मीमांसा/विश्लेषण करा.
- क) कंपनीचे वरिष्ठ पातळीवरील अधिकारी वर्ग कंपनीच्या व्यूहारात्मक बदलाशी जुळवून घेतील व कंपनी सोडून बाहेर न जाता कंपनीमध्ये राहतील यासाठी कंपनीने कोणत्या मार्गाचा अवलंब करावा असे आपणास वाटते स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) केस क्रमांक - 2

[25]

अमेरिका स्थित आयबीएम (IBM) या माहिती व तंत्रज्ञान क्षेत्रात काम करणाऱ्या कंपनीमधील 'तज्ञ व्यवस्थापन पध्दती' व व्यावसायिक दिशा / मार्ग ठरविणेबाबत असून सदरची कंपनी आयटीक्षेत्रात जगभरात नवाजलेली कंपनी आहे. मी सन 2015 मध्ये फॉर्च्युन मासिकाने केलेल्या पाहणीमध्ये / सर्वेक्षणामध्ये अमेरिकेतील सर्वांचे स्तुतीला पात्र ठरलेली कंपनी ठरली. जगातील प्रतिभावंताची

कुशल कामगारांची नेमणूक व त्यांचे नोकरीतील सातत्य या साठी सदरची कंपनी ओळखली गेली (IBM) आयबीएम ने कामगार भरती करताना त्यांचे वय, लिंग वा शारिरिक क्षमता / पात्रता याचा विचार न करता त्यांचे सामाजिक व सांस्कृतिक कार्यामध्ये काम करणाऱ्या वा पार्श्वभूमि असलेल्या व्यक्तींची नेमणूक केली. याच काळात कंपनीने मानवी संसाधनाचा योग्य वापर करण्यासाठी तज्ञाची व्यावसायिक ठिकाणे मार्गदर्शनासाठी सुरू केली या मार्गदर्शन केंद्रामार्फत कंपनीमधीलच विविध विभागामध्ये आपणासाठी सर्वात योग्य अश्या विभागामध्ये काम शोधणे या कामगारांना साह्यभूत ठरले. निरिक्षक/सल्लागारांचे आयबीएम मते कंपनीच्या तज्ञ व्यवस्थापन पध्दती नुसार नैसर्गिक देणगी व प्रतिभा असलेले चांगल्या प्रकारचे मानव संसाधन कंपनीस भविष्य काळात प्राप्त होईल व तोच (IBM) इतर कंपनीमधील (IT company) फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न :

- अ) व्यावसायिक दिशा / मार्ग ठरवणे बाबत माहिती जाणून घेणे व कामाच्या ठिकाणी त्याचे असलेले महत्व समजावून सांगा.
- ब) स्पर्धात्मक बाजारपेठेमध्ये जास्तीत जास्त फायदा मिळविणेसाठी व्यावसायिक संघटनेने व्यवसायील मालाचा साठा करताना कोणत्या मार्गाचा अवलंब करावा यावर दृष्टीक्षेप टाका.
- क) 'तज्ञ व्यवस्थापन पध्दती' ही संकल्पना व तिचे महत्व समजावून घ्या.
- ड) 'तज्ञ व्यवस्थापन पध्दती' - धोरणामुळे औद्योगिक संघटनेतील कामगार नेमणूक व कामगार स्थिर (रोकणे) याबाबतच्या धोरणास साह्यभूत ठरतो. स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 3 + Cases :3]

SEAT No. :

P4457

[Total No. of Pages : 4

[5359] - 818

M.Com. (Part - II) (External)

ADVANCED BANKING & FINANCE (Special Paper - IV)

Research Methodology & Case Studies

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory. (Including case studies.)*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is CAMELS an acronym of? "Good management takes care of remaining in CAMELS rating of any bank." Do you agree? Explain in detail. **[20]**

OR

Explain in detail the various technological development in banking sector with special reference to delivery channels along with examples.

Q2) Elucidate the term financial inclusion and its merits. State the various guidelines given by RBI for the financial inclusion and constraints associated with it. **[20]**

OR

Define the term Financial Institutional Investments (FII). State the activities allowed to Financial Institutional Investments (FII) by the RBI.

Q3) Write short notes (any two) **[10]**

- a) Role of Micro Finance
- b) Treasury Bills
- c) Bombay Stock Exchange (BSE)
- d) Non Performing Assets (NPA's)

P.T.O.

Case Study (Attempt any 2)

Case No. - 1

[25]

- 1) A demand draft issued on one of your branch gets lost in transit before reaching the payee. The purchaser applied for refund. The payee is unwilling to join in the indemnity as draft has not been received by him at all.

Answer the following questions in the light of the above case.

- a) Define the term demand draft.
- b) How would you deal with the situation?
- c) Will the purchaser get return explain, with detailed explanation?

Case No. - 2

[25]

- 2) What are the due dates of the following instruments? Explain even the principles involved in each case and give the actual detail of the working.
- a) Bill of exchange dated 7th March 2017 payable 4 Months after the date.
 - b) A bill of exchange dated 21st August 2017 payable after 90 days after sight.
 - c) A promissory note falling due for payment on Sunday.
 - d) A bill of exchange dated 8th September 2017 payable 60 days after date.

Case No.- 3

[25]

- 3) A customer has a saving account with Punjab National Bank. The bank issues a debit card to the customer. The customer can use the card for making purchases and also use it as a ATM card. With reference to this give explanatory answers to the following:-
- a) What is debit card? What should the customer do if his card is lost or stolen?
 - b) What is automated teller machine (ATM)? What are the services available at ATM machines?
 - c) What is difference between Debit and Credit Card?
 - d) Is there any minimum and maximum cash withdrawal limit per day at ATM?
 - e) Do banks levy any service charge for use of ATM's of other banks?

Total No. of Questions : 3 + Cases - 3]

P4457

[5359] - 818

M.Com. (Part - II) (External)

ADVANCED BANKING & FINANCE (Special Paper - IV)

Research Methodology & Case Studies

(2015 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गूण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत (केस स्टडी सहा).
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) CAMELS हा कोणत्या बहुशब्दीय नावातील सुरवातीच्या शब्दांचा शब्दसमुह आहे? “बँकाचे चांगले ‘व्यवस्थापन’ बँकाना दिल्या जाणाऱ्या CAMELS च्या इतर दर्जाची (श्रेणीची) काळजी घेते” आपण याच्याशी सहमत आहात काय? सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

बँकींग क्षेत्रातील विविध तांत्रिक विकासातील वितरणाचे मार्ग उदाहरणासहीत स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) आर्थिक समायोजनाची संकल्पना सांगुन त्याचे फायदे सांगा आर्थिक समायोजनातील रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाने दिलेली मार्गदर्शक तत्वे सांगुन त्यातील अडथळे सांगा. [20]

किंवा

वित्तीय संस्थात्मक गुंतवणुकदार (FII) संज्ञेची व्याख्या द्या रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाने वित्तीय संस्थात्मक गुंतवणुकदारांना कोणते कार्य करण्याची परवानगी दिलेली आहे.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) सुक्ष्म वित्ताची भूमिका
ब) ट्रेझरी बिल / कोषागार बिल / हुंडी
क) मुंबई शेअर बाजार
ड) अनुत्पादक मालमत्ता

(तिन पैकी कोणत्याही दोन केस स्टडी सोडवा)

केस नं. 1

[25]

- 1) आपल्या एखाद्या शाखेत जारी झालेला मागणी धनाकर्ष अदाताला प्राप्त होण्या पुर्वीच गहाळ झाला खरेदीदाराने पुर्ण मागणीसाठी अर्ज केला. आदाता (Payee) नुकसान भरपाईसाठी अजिबात इच्छा दर्शवित नाही अशा परीस्थीतीत खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.
- अ) मागणी धनाकर्ष संकल्पनेची व्याख्या द्या.
- ब) अशी परीस्थीती तुम्ही कशी हाताळाल ?
- क) खरेदीदाराला त्याचे पैसे परत मिळतील का ? या बद्दल सविस्तर सांगा.

केस नं. 2

[25]

- 2) खालील साधनांची देय तारीख कोणती ? खालील प्रत्येक केस मधील तत्वे आणि खऱ्या कामकाजा बद्दल सविस्तर माहिती द्या.
- अ) 7 मार्च 2017 चे विनीमय पत्र 4 महीन्याने देय असेल तर त्याची तारीख कोणती ?
- ब) 21 ऑगस्ट 2017 चे विनीमय पत्र 90 दिवसानंतर पहाता क्षणी जर देय असेल तर तारीख कोणती ?
- क) वचन चिठ्ठीच्या देय तारखेला रविवार असल्यास ?
- ड) 8 सप्टेंबर 2017 चे विनीमय पत्र 60 दिवसानंतर देय असल्यास तारीख कोणती ?

केस नं. 3

[25]

- 3) अ. या ग्राहकाचे पंजाब नॅशनल बँकेत बचत खाते आहे. बँकेने ग्राहकाला डेबिट कार्ड दिलेले आहे. वस्तु खरेदीसाठी आणि ए.टी.एम (ATM) मधून पैसे काढण्यासाठी ग्राहक कार्ड वापरत होता. वरील संदर्भात पुढील प्रश्नांची स्पष्टीकरणात्मक उत्तरे लिहा.
- अ) डेबिट कार्ड म्हणजे काय ? कार्ड हरविल्यास किंवा चोरीला गेल्यास ग्राहकाने काय केले पाहिजे ?
- ब) स्वयंचलित गणकयंत्र म्हणजे काय (ATM)? ए.टी.एम. (ATM) कार्डवर कोणत्या सेवा उपलब्ध असतात ?
- क) डेबिट कार्ड व क्रेडिट कार्डा मधील फरक सांगा ?
- ड) ए.टी.एम. (ATM) मधून पैसे काढताना दर दिवशी किमान व कमाल मर्यादा आहे का ?
- इ) दुसऱ्या बँकेचे ए.टी.एम. (ATM) कार्ड वापरताना बँक काही सेवा शुल्क आकारते का ?

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4901

[Total No. of Pages : 4

[5359]-819

M.Com. (For External) (Part - II)

ADVANCED MARKETING (SPECIAL Paper - IV)

Recent Trends in Marketing

(2015 - Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :-

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks to the question.*

- Q1)** a) What do you mean by 'strateaic marketing plan'? [6]
- b) Discuss the factors to be considered while adopting a specific marketing strategy. [14]

OR

- Explain: i) 'Sustainable marketing' and [5+5]
- ii) 'Sustainable Development'

Explain the ethical issues related to sustainable marketing with suitable example. [10]

- Q2)** a) Draw the suitable chart for strategic plan of advertising and media planning. [10]
- b) What are the advantages of strategic planning for advertising and media? [10]

OR

- a) Explain the concept of digital marketing and search engine marketing. [5+5]
- b) How the digital marketing is relevant in modern times? Explain with relevant examples. [10]

- Q3)** a) What do you mean by social media? Explain the term 'Social media marketing'. [5 + 5]
- P.T.O.*

b) Explain the types of social media. [10]

OR

a) Explain the concept of 'Single brand retailing' with suitable examples. [10]

b) Elaborate central govt. Policy for (FDI) Foreign Direct Investment' in single brand retailing. [10]

Q4) a) What do you mean by IMC (Integrated marketing communication)? [10]

b) Explain the process of IMC. [10]

OR

a) Explain the elements of IMC. [10]

b) Explain the AIDA model. [10]

Q5) Write short notes on any two : [10 × 2 = 20]

a) Advertising and media planning.

b) Ethics and social responsibility in IMC. (Integrated marketing communication)

c) Social media Audit.

d) Importance of services management.

Total No. of Questions : 5]

P4901

[5359]-819

M.Com. (For External) (Part - II)

ADVANCED MARKETING (SPECIAL Paper - IV)

Recent Trends in Marketing

(2015 - Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठीमूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) व्यूहरचनात्मक विपणन योजना म्हणजे काय? [6]

ब) विशिष्ट व्यूहरचनात्मक विपणन योजना निवडताना कोणकोणते घटक विचारात घेतले? जातात?[14]

किंवा

अ) i) शाश्वत विपणन व

ii) शाश्वत विकास या संकल्पना स्पष्ट करा. [5 + 5]

ब) शाश्वत विपणनाशी संबंधित नितीमूल्यात्मक समस्या सोदाहरण स्पष्ट करा. [10]

प्र.2) अ) जाहिरात व माध्यम नियोजनाचा व्यूहरचनात्मक आराखडा आकृतीद्वारे स्पष्ट करा. [10]

ब) जाहिरात व माध्यम व्यूहरचनात्मक नियोजनाचे फायदे स्पष्ट करा. [10]

किंवा

अ) 'अंकीय विपणन व संगणकीय शोध यंत्राद्वारे विपणन' या संकल्पना स्पष्ट करा. [5 + 5]

ब) अंकीय विपणन ही संकल्पना आधुनिक काळाशी कशा प्रकारे सुसंगत आहे हे योग्य त्या उदाहरणासह स्पष्ट करा. [10]

- प्र.3) अ) समूह समाज माध्यमे म्हणजे काय? [5 + 5]
ब) 'समूह समाज माध्यम विपणन' ही संज्ञा स्पष्ट करा.
क) समूह समाज माध्यमाचे विविध प्रकार विशद करा. [10]

किंवा

- अ) 'एकल व्यापारी चिन्हांद्वारे किरकोळ व्यापार' ही संकल्पना सोदाहरण स्पष्ट करा. [10]
ब) 'एकल व्यापारी चिन्हांद्वारे किरकोळ व्यापाराशी संबंधित केंद्र सरकारचे थेट परकीय गुंतवणूकी बाबत असणारे धोरण विस्तृतपणे स्पष्ट करा. [10]

- प्र.4) अ) 'एकात्मिक विपणन संज्ञापन (IMC) म्हणजे काय? [10]
ब) एकात्मिक विपणन संज्ञापनाची प्रक्रिया लिहा. [10]

किंवा

- अ) 'एकात्मिक विपणन संज्ञापनाचे' घटक स्पष्ट करा. [10]
ब) 'लक्ष, आवड, इच्छा व कृती (AIDA) हे परिमाण स्पष्ट करा. [10]

- प्र.5) टीप लिहा. (कोणत्याही दोन) [2 × 10 = 20]

- अ) जाहिरात व माध्यम नियोजन
ब) एकात्मिक विपणन संज्ञापन व नितीमूल्यात्मक सामाजिक जबाबदारी.
क) सामाजिक माध्यम अंकेक्षण.
ड) सेवा व्यवस्थापनाचे महत्व.

